

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

TECHNO TRASA jako moderní prvek rozvoje cestovního ruchu
TECHNO TRASA as a Modern Element of Tourism Development

Studentka:

Bc. Eva Dušková

Vedoucí diplomové práce:

prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Eva Dušková**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6202T040 Regionální rozvoj**
Téma: **TECHNOTRASA jako moderní prvek rozvoje cestovního ruchu**
TECHNOTRASA as a Modern Element of Tourism Development

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska regionálního rozvoje
 3. Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje
 4. Zhodnocení efektivnosti výstavby TECHNOTRASY
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- MALÁ, Vlasta et al. *Cestovní ruch a Evropská unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. ISBN 80-245-0084-1.
RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch*. 3. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7418-28-6.
WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ, J. BLAŽEK et al. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jiří Kern, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013
Datum odevzdání: 25.04.2014

Ing. Jan Malinovský, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“.

V Ostravě dne 25. 4. 2014

Bc. Eva Dušková

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Teoretická východiska regionálního rozvoje	7
2.1. Regionální rozvoj.....	7
2.1.1. Region	7
2.1.2. Klasifikace Regionů v Evropské Unii	10
2.1.3. Klasifikace NUTS regionů v České republice	11
2.1.4. Rozvoj	11
2.1.5. Regionální rozvoj	12
2.1.6. Vývoj regionálního rozvoje.....	13
2.1.7. Klasifikace teorií regionálního rozvoje	14
2.2. Regionální politika	15
2.2.1. Cíle regionální politiky.....	16
2.2.2. Nástroje regionální politiky.....	17
2.2.3. Aktéři regionální politiky	18
2.2.4. Principy regionální politiky.....	19
2.2.5. Teoretické přístupy k regionální politice	20
2.3. Regionální politika Evropské Unie	21
2.3.2. Cíle regionální politiky EU	23
2.3.3. Financování regionální politiky EU	24
2.3.4. Realizace regionální politiky EU	27
2.4. Regionální politika České republiky	28
2.4.1. Národní rozvojový plán 2007-2013	28
2.4.2. Národní strategický referenční rámec 2007-2013	28
2.4.3. Operační programy	29
3. Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje.....	33
3.1. Cestovní ruch a Evropská unie.....	34
3.1.1. Politika EU a cestovní ruch	34
3.1.2. Organizační zabezpečení cestovního ruchu v EU	36
3.2. Cestovní ruch v České republice	37
3.2.1. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.....	37
3.2.2. Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism.....	40
3.2.3. Regionální rozvojové agentury	41
3.3. Techno trasa.....	41

3.3.1.	Propagace projektu	43
3.3.2.	Technické atraktivita	45
3.3.3.	Financování a rozpočet projektu	54
4.	Zhodnocení efektivnosti realizace TECHNO TRASY	60
4.1.	Hodnocení vlivu projektu na vývoj návštěvnosti jednotlivých atraktivit Techno trasy	60
4.2.	Celkové zhodnocení úspěšnosti projektu.....	84
5.	Závěr	86
	Seznam zdrojů	88
	Seznam zkratk	92
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Každý region je jiný. Rozlišují je např. přítomnost nerostného bohatství a surovin, různé přírodní podmínky, technická a občanská vybavenost, rozdílná kvalita a kvantita lidského kapitálu, přítomnost kulturního a historického bohatství apod. Odlišnost způsobuje také nerovnoměrnost ekonomického a společenského vývoje a dochází tak k situaci, kdy se některé regiony mají lépe než jiné – dochází ke vzniku regionálních disparit. K odstranění těchto disparit se snažíme dosáhnout pomocí regionálního rozvoje, jenž představuje pozitivní změny uvnitř regionu, které zlepšují jeho kvantitativní a především kvalitativní charakteristiky. Abychom dosáhli těchto pozitivních změn a odstranili, popřípadě zmírnili regionální disparity, je zapotřebí určitého koordinačního nástroje, který zajistí rovnoměrný vývoj jednotlivých regionů - regionální politika.

Regionální politika je realizována mnoha účastníky jako např. státní správou, krajskou a místní samosprávou, ale také podnikatelskými a zájmovými sdruženími, neziskovými organizacemi apod. Hlavním posláním těchto subjektů je tedy pozitivní rozvoj regionů. Toho se snaží dosáhnout jednak hledáním nových možností, které by umožnily zvýšit konkurenceschopnost daného regionu, ale také především hledáním nového či lepšího způsobu využití místního bohatství.

Moravskoslezsko je regionem bohatým na technické památky a protože si myslím, že industriální bohatství našeho kraje je jednou z nejdůležitějších příležitostí rozvoje tohoto regionu, vybrala jsem si toto téma pro svou diplomovou práci.

Hlavním cílem mé práce je zhodnocení úspěšnosti projektu Techno trasa - Stezka technických atraktivit, realizovaným Agenturou pro regionální rozvoj v Ostravě. Mým úkolem bude vyhodnotit přínos projektu, což budu hodnotit sledováním vývoje návštěvnosti jednotlivých technických atraktivit, které jsou do projektu zapojeny.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. V první z nich vymezím základní teoretická východiska problematiky, budu se věnovat základním pojmům jako regionální rozvoj a regionální politika, vysvětlím realizaci a princip fungování regionální politiky jak na úrovni České republiky, tak Evropské Unie. Druhou kapitolu věnuji popisu potřeby rozvoje cestovního ruchu jako jedné z možností regionálního rozvoje, vymezím organizační zabezpečení jak v České republice, tak v Evropské Unii a pomocí deskriptivní metody popíšu vybraný projekt. V poslední kapitole se budu zabývat zhodnocením úspěšnosti realizace Techno trasy a jeho přínosem pro rozvoj cestovního ruchu a tím i Moravskoslezského regionu.

2. Teoretická východiska regionálního rozvoje

2.1. Regionální rozvoj

2.1.1. Region

Pojem region pochází z latinských slov *regio* a *regionis*. Obě tato slova „vyjadřovaly směr lineárního a přímého pohybu a charakterizovaly určité území větší velikosti, které je vymezeno hranicí, má určitou velikost a vyznačuje se různorodými oblastmi činností.“¹

Postupně převládl v používání druhý význam - *regionis* a upravil se na slovo region.

Obecněji bývají územní celky označovány jako prostor. Tento pojem se využívá v mnoha disciplínách. Pojem region je však nejčastěji využíván v geografických souvislostech. Geografie je vědním oborem, který se územním charakterem prostoru zabývá nejdéle.

Existuje mnoho definic regionu. Pro různé účely je regiony možno různě definovat. Můžeme rozlišit pojetí regionu jako přirozené rozdělení povrchu země dle jeho vlastností anebo jako umělé rozdělení politickými resp. administrativními hranicemi vytvořenými člověkem.

Dle zákona č. 248/ 2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje se regionem rozumí „územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, obcí nebo sdružených obcí, jejichž rozvoj je podporován podle tohoto zákona.“²

Česká geografická škola definuje region jako „část geografické (územní) sféry s komplexem přírodních a socioekonomických prvků a procesů, které se vyznačují:

- specifickým rozmístěním, uspořádáním, mírou integrace a
- vlastní prostorovou strukturou s vnitřní zákonitou podobností.“

Další definice regionu:

- „území vymezené na základě společných znaků, charakterizující relativně uzavřený celek odlišující se od okolí specifickými funkcemi a rolemi;
- území, v němž existuje provázanost sítí a společný zájem na rozvoji regionu;
- účelově vymezené území, jehož hranice jsou dány významnými funkčními vazbami anebo společnými charakteristikami fyzikálními, přírodními, klimatickými, ekonomicko-sociálními, etnickými, jazykovými apod.“³

¹ MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J.. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB – TUO, 2006, 1000 s., str. 642. ISBN 80-248-1117-0.

² PRÁVNÍ PŘEDPISY. *Zákon o podpoře regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW: http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2000/248000/Sb_248000_-----_.php.

Typologie regionů

Existuje mnoho různých snah o typologizaci regionů dle různých kritérií. Většina z nich je snahou o kombinaci třech aspektů: různá pojetí či koncepce prostoru, velikost a věcný obsah.

Jednou z nejnovějších klasifikací je typologizace regionů podle německého geografa Blotevogela, který rozlišuje následující typy regionů:

- **Reálné regiony** neboli analytické regiony jsou vědeckými konstrukcemi, sloužícími k vědeckému poznání a jeho snahám o vědecké uspořádání reality. Tyto regiony je možno sestavovat dle účelu, kterému mají sloužit nebo na základě teorie, ze které vycházejí. Existují dva typy reálných regionů: jednoznačně lokalizovatelné regiony (např. různé přírodní jednotky) a funkční regiony (hospodářský prostor, oblast trhu práce aj.).
- **Regiony vymezené lidskými aktivitami a činnostmi** vznikají každodenním jednáním individuálních či kolektivních aktérů (např. území dobrovolných svazků obcí a měst, oblasti územní působnosti regionálních médií atd.).
- **Regiony, které jsou jako regiony vnímány nebo se s nimi aktéři identifikují**, vznikají prostřednictvím společenské komunikace (např. regiony jako oblast působnosti politického jednání, regiony osobní nebo společenské identity).⁴

Obecně můžeme klasifikovat regiony podle čtyř základních hledisek:

- **Odvětvové hledisko** člení regiony na základě dílčích odvětví.

Podle geografického pojetí uvažujeme regiony:

- a) **Fyzicko-geografické** – regiony zahrnující mnoho subregionů podle přírodních složek krajiny (např. půdní, klimatické apod.)
- b) **Humánně-geografické** – obsahují subregiony na základě převládajících lidských činností (např. zemědělské, průmyslové apod.)
- c) **Komplexní geografické** – dva výše uvedené regiony nejsou obsahově shodné, je tedy obtížné komplexní region vytvořit. Je možné jej vymezit na základě přírodních předpokladů a následného rozvoje socioekonomických oblastí nebo se humánně geografický region prohlásí za komplexní, jelikož společensko-hospodářské jevy odráží přírodní potenciál oblasti.

³ MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J.. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB – TUO, 2006, 1000 s., str. 642, 643. ISBN 80-248-1117-0.

⁴ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Z hlediska praktického využití dělíme regiony na:

- a) **Administrativní** – vytvářeny pro potřeby výkonu veřejné správy.
- b) **Účelové** – vymezovány pro řešení specifických problémů (např. ekonomická zaostalost území, zhoršená kvalita životního prostředí aj.).

Dle ekonomického vývoje regionů, dělíme regiony na:

- a) **Růstové regiony**, vyznačující se budováním nových odvětví výroby a služeb a růstem obyvatelstva.
- b) **Stagnující regiony** neprochází z ekonomického hlediska žádnými změnami oproti současné struktuře.
- c) **Problémové regiony** se vyznačují zpravidla nízkou ekonomickou výkonností a popř. také jinými nepříznivými socio-ekonomickými jevy. Dle zákona 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, se problémové regiony dělí na:
 - **strukturálně postižené** regiony procházejí významnými změnami ve struktuře hospodářství a dochází k útlumu mnoha významných podniků i celých odvětví. Vyznačují se vysokou mírou nezaměstnanosti a vysokým podílem zaměstnanosti v průmyslu;
 - pro **hospodářsky slabé** regiony je typický nedostatečný ekonomický výkon a nízké příjmy obyvatelstva. Je zde nedostatek výrobních faktorů, popř. jsou výrobní faktory nedostatečně využívány;
 - **venkovské** regiony se vyznačují nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vysokým podílem zaměstnanosti v zemědělství;
 - **ostatní** problémové regiony s různými specifickými socio-ekonomickými problémy.

- **Metodologické hledisko** vysvětluje, z jakého důvodu je daný region vymezován. Rozlišujeme:

- a) region jako *nástroj výzkumu* představuje souhrnnou statistickou jednotku, pro níž jsou shromažďována data důležitá pro další zpracování,
- b) region jako *objekt výzkumu* představuje konečný cíl výzkumu a jeho vytvořením je ukončen vědecký úkol,
- c) region jako *nástroj managementu* území představuje tzv. plánovací region, pro který je stanoven plán rozvoje.

- **Taxonomické hledisko** člení regiony do dvou skupin:
 - a) *Individuální regiony* jsou vytvářeny na základě specifických znaků a mívají svůj název (Valašsko, Slezsko aj.).
 - b) *Typologické regiony* jsou vymezovány podle typických vlastností vysledovaných v regionech.
- **Hledisko formy** člení regiony dle charakteru regionalizačního kritéria.
 - a) *Homogenní regiony* se vymezují dle kritérií homogenity (stejnorodosti) a jsou založeny na stávajících veličinách, což znamená, že příslušné kritérium je uplatňováno rovnoměrně na celé ploše daného území. Jsou charakterizovány maximální vnitřní homogenitou a maximální vnější heterogenitou – tzn., že rozdíly mezi regiony jsou větší než rozdíly uvnitř regionu.
 - b) *Heterogenní regiony* se vyznačují vzájemným propojením základních prostorových jednotek. Jsou propojeny intenzivními vztahy, uskutečňující se na horizontální rovině. Typickým příkladem jsou **nodální regiony** (nodus=jádro), které jsou založeny na prostorových a funkčních vazbách mezi jádrem regionu a jeho periferií. Na rozdíl od homogenních jsou nodální regiony vnitřně heterogenní.
 - c) *Plánovací regiony* jsou vymezovány účelově, podle konkrétních požadavků výzkumu.⁵

2.1.2. Klasifikace Regionů v Evropské Unii

NUTS – jednotný systém statistických jednotek (z francouzského *La nomenclature des unités territoriales statistiques*) byl stanoven na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1059/2003 o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek. Hlavním úkolem bylo „vytvořit společnou statistickou klasifikaci územních jednotek, která by umožňovala sběr, sestavování a šíření harmonizovaných regionálních statistik ve Společenství.“⁶

Klasifikace NUTS je hierarchická. Členské státy jsou rozděleny na územní jednotky úrovně NUTS 1, které jsou rozděleny na územní jednotky NUTS 2 a tyto dále dělíme na územní jednotky NUTS 3. Jednotlivé členské státy si mohou stanovit podrobnější územní členění a dále pak dělit územní jednotky NUTS 3.

⁵ KREJČÍ, Tomáš a kol. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.

⁶ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s, str. 335. ISBN 978-80-7201-699-0.

Tabulka č. 1: Doporučený počet obyvatel pro jednotlivé úrovně NUTS

Úroveň	Minimální počet obyvatel	Maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: EUROSKOP.CZ. *Systém správního členění v rámci regionální politiky EU* [online]. [cit. 2014-21-01]. Dostupný z WWW: <https://www.euroskop.cz/8642/sekce/system-spravniho-cleni-v-ramci-regionalni-politiky-eu/>.

2.1.3. Klasifikace NUTS regionů v České republice

Na základě usnesení vlády České republiky č. 707/1998 byla zavedena Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS, která vstoupila v platnost 1. 1. 2000. Na jejím základě byla Česká republika nově rozdělena na 14 krajů.

Klasifikace CZ-NUTS je pro statistické a analytické potřeby vymezena takto:

- NUTS 1 – Česká republika,
- NUTS 2 – 8 sdružených krajů, tzn. regionů soudržnosti ČR,
- NUTS 3 – 14 krajů ČR,
- NUTS 4 – 77 okresů ČR,
- NUTS 5 – 6520 obcí ČR.⁷

2.1.4. Rozvoj

Pojem rozvoj má stejně jako region mnoho definicí. Jeho význam se liší dle kontextu použití, jemuž odpovídá i použitý přívlastek (např. regionální rozvoj, ekonomický rozvoj atd.).

Macháček (1999) definuje rozvoj jako „proces změn, uskutečňovaných postupně a ovlivňující podstatu dané entity, přinášející narůstání efektivnosti a účelnosti, pokud jde o využívání zdrojů, o uskutečňování možností podmiňující pohyb z původního stavu do stavu žádoucího.“⁸

Rozvoj byl po dlouhou dobu spojován s pojmem hospodářský rozvoj, hospodářský růst, ten však s rozvojem nelze ztotožňovat, jelikož i když jsou hospodářské indikátory významnými ukazateli rozvoje, rozvoj obsahuje také další i neekonomické charakteristiky.

⁷ NOVOTNÁ, M. *Regionální politika EU*. Ostrava: VŠB – TUO, Ekonomická fakulta, 2008. 210 s. ISBN 978-80-248-1413-1.

⁸ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009, 216 s., str. 22. ISBN 978-80-7367-588-2.

Nohlen s Nuschlerem (1992) rozšířili hospodářský rozvoj o další prvky a hovoří o tzv. magickém pětiúhelníku rozvoje, který zahrnuje růst, práci, rovnost a spravedlnost, participaci a nezávislost. Poslední tři aspekty – rovnost a spravedlnost, participace a nezávislost – jsou jistě těžko kvantifikovatelné, ale můžeme je prakticky aplikovat např. formou principů evropských politik hospodářské a sociální soudržnosti jako jsou subsidiarita, doplňkovost a partnerství.

V souvislosti s růstem vyvstávají otázky týkající se jeho vzniku a prospěchu z něj a také dlouhodobého trvání růstu.

Práce je chápána jako produktivní a přiměřeně placené zaměstnání. V rozvojovém procesu plní mnoho funkcí, např. zapojuje nevyužité zdroje, generuje poptávku pro jiné sektory a zlepšuje šance na sebeuplatnění.

Rovnost a spravedlnost je považována za nutný kvalitativní prvek rozvoje nejen ve smyslu spravedlivého rozdělení důchodu, ale i ve smyslu rovného, spravedlivého rozdělení jiných hospodářských a sociálních kategorií.

Participací rozumíme, že rozvoj neplyne jen pro zúčastněné, ale že jen prostřednictvím zúčastněných dosáhneme kvalitativních rozvojových změn pro jiné subjekty.

Nezávislost umísťuje schopnost vlastního rozhodování o budoucnosti na pozitivní stranu rozvoje, která kontrastuje s nízkou mírou rozvoje při politickém či ekonomickém přikazování silnějších slabším.⁹

2.1.5. Regionální rozvoj

Mnoho autorů definuje regionální rozvoj různými způsoby. Obecně můžeme regionální rozvoj definovat jako *„komplex či soubor procesů, které probíhají uvnitř regionu a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn v regionu.“*¹⁰

Ministerstvo pro místní rozvoj definuje regionální rozvoj jako *„růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. Jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí a odstraňování, popř. zmírňování regionálních disparit.“*¹¹

⁹ MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J.. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB – TUO, 2006, 1000 s. ISBN 80-248-1117-0.

¹⁰ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Regionální rozvoj* [online]. [cit. 2014-26-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>.

¹¹ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009, 216 s., str. 27. ISBN 978-80-7367-588-2.

Regionální rozvoj můžeme chápat jako proces pozitivních změn. Jedná se většinou o vylepšení kvantitativních, ale především kvalitativních charakteristik daného území (především přírodní a sociálně-ekonomické oblasti). Důležité je však posoudit, jak se liší naplnění kvantitativních charakteristik (např. budování komunikací, ubytovacích kapacit, apod.) od cílů, které měly být naplněny realizací jednotlivých aktivit (zlepšení dopravní dostupnosti, zkvalitnění podmínek pro rozvoj cestovního ruchu, apod.).

Rozvoj je považován za subjektivní hodnotu. Odvíjí se od hodnotové orientace občanů. Představa o žádoucím rozvoji je spojena s vnímáním jednotlivých změn ze strany příslušných aktérů (obyvatelé, podnikatelé, političtí představitelé, úředníci veřejné správy apod.).

K regionálnímu rozvoji můžeme přistupovat ve dvou základních přístupech – praktickém a akademickém.

Regionální rozvoj dle praktického přístupu představuje „vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného vymezeného území vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů.“¹²

Podle akademického přístupu chápeme regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, které řeší jevy, procesy a vztahy systematicky vymezeného prostoru, které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu.

Akademický přístup k regionálnímu rozvoji vytváří poznatky pro regionální politiku, které jsou využívány pro praktické pojetí regionálního rozvoje. Regionální politika tak prostřednictvím poznatků o regionálním rozvoji ovlivňuje skutečný regionální rozvoj, který zpětně působí opět na regionální politiku. Jedná se tedy o veřejnou politiku, která využívá socioekonomické nástroje k ovlivňování rozmístění hlavních socioekonomických zdrojů a aktivit za účelem harmonického rozvoje regionů.

2.1.6. Vývoj regionálního rozvoje

Za předchůdce regionálního rozvoje může být považován regionalismus. Již v 19. století se realizovala snaha o kulturní a jiné sebeurčení menších územních celků než státních a rozvíjela se činnost mnoha spolků. Předmětem zkoumání byla osobitost jednotlivých území a hledání cest k jejich vzestupu. Již tehdy byla věnována pozornost aktivitám a schopnostem lidí, což vyústilo v hierarchie úkolů regionalismu, kde na vrcholu byly otázky sociální, po té správní, kulturní a nakonec hospodářské.

¹² WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s, str. 11. ISBN 978-80-7201-699-0.

Regionální rozvoj je poměrně mladou vědní disciplínou. Jeho počátky spadají do 30. let 20. století, kdy začal být více vnímán v souvislosti se snahou reagovat na tehdejší události a jevy, které měly dopad téměř na celém světě – hospodářská krize, válka, vznik národních států apod. Po druhé světové válce se v souvislosti s politickými změnami a hospodářským vzestupem začala měnit podoba regionálního rozvoje a ekonomika a politika se tak staly jeho hlavními tématy.

Od 60. let 20. století se v oblasti regionálního rozvoje zvyšuje význam behaviorálních faktorů, což je chápáno jako regionální sounáležitost lidí s územím, na kterém žijí. Začaly se vytvářet regiony za nějakým konkrétním účelem, především v oblasti veřejné správy a regionálního plánování, jejichž výsledkem bylo často vytvoření středního stupně vlády, jehož snahou bylo zvýšit efektivitu veřejně-správních činností, využitím moderních manažerských postupů jako např. New Public Management. Od druhé poloviny 20. století dochází k nárůstu významu regionů a k posunu chápání regionu a regionálního rozvoje směrem k institucionalizaci a politickému řízení regionu.

V posledních letech se v oblasti regionálního rozvoje setkáváme s pojmem neoregionalismus, jehož podstatou je aktivizace obyvatel na základě jejich vlastní iniciativy. Jedná se o tzv. bottom-up koncept, neboli řízení zdola. Je přesným opakem konceptu Top-down, neboli řízení shora, kdy funkci iniciátora vykonával stát formou regionální politiky. Koncept bottom-up je reakcí na současné posilování národních a nadnárodních struktur, projevuje se vytvářením regionální úrovně správy nebo také posilováním pravomocí již existující regionální samosprávy.

Důraz na roli aktéra a zájem o kulturní, historické nebo etnické aktivity a z nich realizované konkrétní formy identifikace regionů jsou společným rysem jak původního regionalismu tak i současného regionalistu, resp. neoregionalismu.¹³

2.1.7. Klasifikace teorií regionálního rozvoje

V průběhu vývoje regionálního rozvoje došlo k formulování mnoha teorií. Tyto teorie můžeme rozdělit do různých kategorií.

Podle trendu jakým se regiony vyvíjejí, tedy podle toho, zda dochází ke snižování či zvyšování rozdílů mezi nimi, rozlišujeme teorie konvergenční a divergenční.

- **Konvergenční teorie** je založena na postupném vyrovnávání rozdílů mezi regiony, převládají zde nivelizační procesy.

¹³ KREJČÍ, Tomáš a kol. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.

- **Divergenční teorie** jsou opakem konvergenčních teorií a je pro ně typická tendence zvětšování rozdílů mezi regiony prostřednictvím diferenčních procesů.

Konvergenční teorie pracují s mnohem delším časovým horizontem než je tomu u teorií divergenčních, protože k vyrovnaní rozdílů mezi regiony je potřeba většího množství času než u zvětšování rozdílů.

Dále můžeme rozdělit teorie regionálního rozvoje na **nabídkové** a **poptávkové**, se kterými se pracuje při sestavování konkrétní regionální politiky. Podle příslušné teorie si pak vybíráme nástroje na podporu regionů.

Blažek a Uhlíř (2002) rozlišují dělení teorií ještě na induktivní a deduktivní.

- **Induktivní teorie** jsou založeny na schopnosti usuzovat a tvořit z jednotlivých událostí obecné závěry.
- **Deduktivní teorie** jsou založeny na logickém vyvozování závěrů, jsou schopny postupovat od obecných charakteristik prvků ke specifickému.¹⁴

2.2. Regionální politika

Ekonomický a společenský rozvoj není rovnoměrný a soustřeďuje se do určitých lokalit. Proto je zapotřebí koordinačního nástroje, který by zajišťoval rozvoj socioekonomických aktivit rovnoměrně na celém území. Tímto nástrojem je regionální politika. Je zaměřena na zvyšování ekonomické výkonnosti, zlepšování celkové situace krizových oblastí a sblížování výkonnosti jednotlivých regionů.

Stejně jako v případě regionálního rozvoje, i pro regionální politiku existuje mnoho definic. Obecně ji můžeme definovat jako „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.“¹⁵

Dle Vanhovea a Klaasena (1987) představuje regionální politika „všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšování geografického rozdělení ekonomických činností, resp. které se pokoušejí napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů – ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.“¹⁶

Tito dva autoři rozdělují regionální politiku do pěti fází:

- definování regionálních problémů,

¹⁴ KREJČÍ, Tomáš a kol. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.

¹⁵ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s, str. 29. ISBN 978-80-7201-699-0.

¹⁶ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s, str. 29. ISBN 978-80-7201-699-0.

- definování cílů,
- definování strategie,
- identifikace nástrojů,
- vyhodnocení použité politiky.

Ministerstvo pro místní rozvoj si klade za cíl dosáhnout toho, aby „*regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využit. Přístup k této problematice vychází z poznání, že samotné tržní prostředí mnohdy nestačí k tomu, aby byl zabezpečen vyvážený rozvoj na celém území státu. Chce-li stát vytvořit rovné šance pro obyvatele všech regionů, musí tedy v určité míře přijímat opatření na státní, regionální a nadnárodní úrovni, která povedou ke zmírnění regionálních rozdílů*“.¹⁷

Snahou regionální politiky je tedy ovlivňovat hospodářskou strukturu regionů tak, aby přispívala ke zvyšování efektivnosti hospodářské politiky. Na základě toho rozlišuje Launschmann (1973) tři typy regionální politiky:

- Růstově orientovaná** – zaměřena na optimální alokaci výrobních faktorů prostřednictvím koordinace soukromých a veřejných investic.
- Stabilizačně orientovaná** – jejím cílem je dosáhnout vyvážených hospodářských struktur v jednotlivých regionech prostřednictvím koordinace regionální politiky a odvětvových politik.
- Infrastrukturálně orientovaná** – jejím úkolem je vybavit příslušné regiony infrastrukturou.¹⁸

2.2.1. Cíle regionální politiky

„*Cílem regionální politiky je efektivní a vyvážený rozvoj všech částí republiky a aktivace jejich nedostatečně využívaného potenciálu, zejména pokud jde o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel, možnost pracovních příležitostí, zvyšování kvalifikace a vzdělávání, dostupnost nejdůležitějších služeb a to při současném respektování místních zvláštností, přírodních hodnot území a požadavků tvorby a ochrany životního prostředí*“.¹⁹

¹⁷ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Pojetí regionální politiky* [online]. [cit. 2014-26-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/pojeti-regionalni-politiky.html>.

¹⁸ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

¹⁹ ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 174 s, str. 119. ISBN 80-210-2767-3.

2.2.2. Nástroje regionální politiky

Jelikož jsou cíle regionální politiky identifikovány na základě konkrétních regionálních problémů, tak nástroje regionální politiky bývají z těchto cílů odvozovány. Zpravidla jsou zaměřeny na přitáhnutí kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů nebo stabilizaci obyvatelstva v regionu apod. Můžeme je rozdělit do tří skupin:

- **Makroekonomické nástroje** – jsou často omezovány jinými cíli hospodářské politiky jako např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance apod. Patří zde:
 - *fiskální politika* (regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných regionech apod.),
 - *monetární politika* (např. zajištění snadnějšího přístupu k úvěrům ve vybraných regionech),
 - *proteccionismus* (uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech).
- **Mikroekonomické nástroje** – ovlivňují rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci. Patří mezi ně:
 - *realokace pracovních sil* (částečná úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí, podpora při nákupu nemovitosti apod.),
 - *realokace kapitálu* (kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu aj.).
- **Ostatní nástroje** – jsou používány spíše výjimečně a řadíme zde:
 - *administrativní nástroje* (např. správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území),
 - *institucionální nástroje* (např. regionální rozvojové agentury).

Novější dělení nástrojů regionální politiky zpracoval tým Wokouna v roce 2006 a rozdělil je na:

- **nefinanční nástroje**, mezi které zařadil:
 - *administrativní nástroje* (legislativní úpravy regionální politiky, zákazy, restriktivní a administrativní opatření),
 - *institucionální nástroje* (institute realizující opatření regionální politiky, projekty a programy, jejich formulace a realizace a využívání zdrojů EU),

- *věcné a jiné nefinanční nástroje* (poskytování bezplatných služeb poradenského charakteru subjektům z regionu, propagace regionu, poradenství zahraničním investorům aj.).
- **finanční nástroje**, kde patří:
 - *neinvestiční a investiční pobídky* (finanční transfery a nevratné dotace, granty, úvěry a půjčky, úroková zvýhodnění apod.),
 - *kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění* (daňové prázdny, slevy na daních, na sociálním a jiném zákonem pojištění),
 - *rozpočtová zvýhodnění* (např. zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů, mimořádné dotace rozpočtů).²⁰

2.2.3. Aktéři regionální politiky

Jedním z úkolů regionální politiky je vytvoření institucionálního a partnerského rámce. Kromě přímého realizátora příslušného opatření je třeba stanovit a rozlišit i ostatní relevantní aktéry regionálního rozvoje, určit jejich vzájemné vztahy, práva a povinnosti. Protože regionální politika stanovuje své cíle a volí své nástroje na základě dění v dané obci, je vhodné při stanovování příslušných aktérů postupovat způsobem „zdola nahoru“.

Pro regionální rozvoj a řešení disparit je nutné stanovení flexibilního systému aktérů regionálního rozvoje v závislosti na typu řešení. Aktéry můžeme rozlišit dle jednotlivých územních úrovní, je však třeba brát v potaz, že je možno efektivně spolupracovat pouze s určitým počtem subjektů. Proto je nutné, aby na vyšších a územně nejednoznačných úrovních existovaly funkční reprezentace jednotlivých typů aktérů.

- ***Aktéři regionálního rozvoje na obecní úrovni*** – obec, obcí zřizované organizace (např. školy, kulturní zařízení), významní podnikatelé, zájmová sdružení.
- ***Aktéři regionálního rozvoje na mikroregionální úrovni*** – management svazku obcí, obce, místní akční skupiny.
- ***Aktéři regionálního rozvoje na krajské úrovni*** – kraj, svazky obcí, místní akční skupiny, územní orgány státní správy, podnikatelská sdružení, nezisková sdružení, vysoké školy.
- ***Aktéři regionálního rozvoje na státní úrovni*** – ministerstvo pro místní rozvoj, ostatní ministerstva, kraje, svaz měst a obcí, celostátní zájmová uskupení (např. Hospodářská komora ČR).

²⁰ WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Z věcného hlediska můžeme rozlišit několik typů subjektů podle vztahu k řešenému problému či k projektu:

- **podílející se** (shareholders) – subjekty, které se podílí na procesu řešení, přípravy (př. spolupracující obce, podnikatelé);
- **zainteresovaní** (stakeholders) – subjekty, na které bude daná aktivita působit (občané, návštěvníci, občanská sdružení aj.);
- **dotčení** (placeholders) – subjekty, v jejichž zájmovém území se činnost realizuje (např. krajský úřad, správa chráněné krajinné oblasti, ministerstva apod.).

Zařazení subjektů do jednotlivých skupin není absolutní, závisí na daném tématu a situaci. Často také dochází k prolínání jednotlivých pozic. Důležitá je také spolupráce subjektů mezi jednotlivými sektory. Jelikož různé subjekty mají různé předpoklady pro poskytování služeb a jsou tedy různě vhodné pro výkon jednotlivých společenských úloh, prostřednictvím spolupráce můžou dosáhnout lepšího využití silných stránek či eliminaci stránek slabých.²¹

2.2.4. Principy regionální politiky

- **Princip koncentrace** – představuje soustředění úsilí a prostředků na podporu rozvoje především regionů, které vykazují nižší ekonomickou výkonnost a životní úroveň.
- **Princip programování** – vychází z potřeby koncepčního přístupu při zajišťování rozvoje jednotlivých regionů včetně programové koordinace aktivit různých subjektů zapojených do rozvoje daného území. Podpory nejsou zaměřeny na izolované projekty, ale na programy s pevně stanoveným časovým harmonogramem, s ohraničeným spektrem podpor, s určeným rámcem pro podíly účasti zadavatelů a s pevně vyhrazeným objemem prostředků.
- **Princip partnerství** – je založen na úzké spolupráci příslušných orgánů státní správy, samosprávy a dalších orgánů a organizací a to v obou úrovních: horizontální (spolupráce obcí, regionů mezi sebou) a vertikální (spolupráce ministerstev s regiony a obcemi). Spolupráci je nutno zajišťovat ve všech fázích programu jako jsou příprava, realizace akcí, vyhodnocování a kontrola plnění přijatých opatření.
- **Princip subsidiarity** – je založen na skutečnosti, že především daný region či daná obec nejlépe vědí, co jejich území potřebuje nejvíce. Proto je třeba při řešení regionálních problémů vycházet především z této úrovně. Centrum nemůže jejich roli

²¹ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Akteři regionální politiky* [online]. [cit. 2014-27-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>.

nahradiť a mělo by zasáhnout až v případě, kdy není možné řešit problém z nižší institucionální úrovně.

- **Princip doplňkovosti** – vychází ze zásady, že prostředky státu jsou pouze doplňkovým zdrojem, ale nikoli většinovým, který přispívá k podpoře aktivit realizovaných v příslušném regionu. Tyto případné podpůrné prostředky nemohou vést obce či regiony ke snižování vlastních výdajů regionálně-strukturálního charakteru.²²

2.2.5. Teoretické přístupy k regionální politice

Regionální ekonomiky v současnosti kladou důraz především na ekonomický růst a rozvoj oproti tradičním přístupům, které zdůrazňovaly dosahování ekonomické rovnováhy. K této změně názorů došlo prostřednictvím praktického poznání, že není možno dosáhnout stabilní ekonomické rovnováhy v podmínkách tržní ekonomiky.

Keynesiánské pojetí regionální politiky

Keynesiánský přístup je orientovaný podle poptávky. Z hlediska regionálního rozvoje je charakteristický tím, že klade důraz na přerozdělování veřejných finančních zdrojů, na vyrovnávání disparit v ekonomické úrovni regionů. Negativem keynesiánského pojetí bylo nerespektování efektivnosti alokace zdrojů a oslabování role regionální a lokální samosprávy.

Tento model byl uplatňován v mnoha bývalých socialistických zemích, v Československu například bylo dosaženo vyrovnání regionálních disparit v ekonomické úrovni regionů a to na úkor efektivnosti celé ekonomiky, kdy bylo ekonomické prostředí země téměř absolutně zdeformováno. V keynesiánském modelu mají velkou úlohu investice, které ovlivňují objem reálného produktu a jsou vynakládány při neúplném využívání výrobních zdrojů.

Neoklasické pojetí regionální politiky

Stejně jako u předchozího modelu i neoklasické pojetí je postaveno na vyrovnávání regionálních disparit prostřednictvím efektivnějšího využívání zdrojů. Podle neoklasiků má kapitál tendenci směřovat tam, kde je cena práce srovnatelně nízká a návratnost investovaného kapitálu srovnatelně vysoká.

²² ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 174 s. ISBN 80-210-2767-3.

Z modelu plynou dva závěry. Prvním je, že slabší ekonomiky by měly růst rychleji při stejných parametrech, které určují rovnováhu stabilního stavu. Pokud parametry stejné nejsou, ekonomika roste tím rychleji, čím dále je od svého rovnovážného stavu. Dle druhého závěru efektivnější využívání zdrojů zvýší hodnotu výstupu na hlavu jen v omezeném časovém období. Dlouhodobého výstupu tak může být dosaženo jen zapojením externích faktorů, z nichž nejdůležitější je technologický pokrok.

Modely vnitřního růstu

Modely vnitřního růstu vycházejí z neoklasického modelu. Tyto teorie jsou založeny na předpokladu přelévání účinků, které zajišťují návratnost investovaných prostředků. Modely vnitřního růstu se rozlišují na dva typy a to na modely zaměřené na akumulaci lidského kapitálu a modely založené na akumulaci znalostního kapitálu.

Teorie založená na lidském kapitálu předpokládá, že zdokonalování jednotlivce zvyšuje produktivitu i ostatních pracovníků a produktivitu lidského kapitálu. Na stejném předpokladu je založena i snaha firmy inovovat za účelem dosažení dočasného monopolního postavení na trhu, která vede k celkovému zvýšení společenských znalostí a dovedností.²³

2.3. Regionální politika Evropské Unie

Regionální politika EU byla založena, aby podporovala harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj regionů EU a to především v oblastech jako: ekonomické činnosti, vysoká úroveň zaměstnanosti, rovnost mezi muži a ženami a vysoká úroveň ochrany a zlepšování životního prostředí. Jejím cílem je snižování rozdílů mezi regiony. Bývá nazývána také jako politika hospodářské a sociální soudržnosti, strukturální politika nebo kohezní politika. Na regionální politiku EU je vyčleněno 35% rozpočtu EU, je druhou největší politikou EU.

Strukturální politika je politikou sdílenou, to znamená, že je realizována členskými státy, jejichž vlády řídí nástroje a programy regionální politiky, ale koordinována a harmonizována nadnárodně, tzn. orgány EU, které určují hlavní priority, pravidla financování a schvalují některé strategické dokumenty.²⁴

²³ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁴ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

Regionální politika EU je postavena na dvou hlavních hodnotách, jimiž jsou solidarita, jako pomoc občanům a hospodářsky či sociálně znevýhodněným regionům, a soudržnost, která představuje skutečnost, že snižování rozdílů je výhodou pro všechny zúčastněné.²⁵

2.3.1. Institucionální zabezpečení regionální politiky EU

Regionální politika EU je realizována mnoha subjekty.

Evropská komise

Jedná se o výkonný orgán Evropské unie, jež má funkční období na 5 let. Jejími hlavními úkoly jsou: předkládání návrhů právních předpisů Parlamentu a Radě, řídit a provádět politiky EU, plnit rozpočet, vymáhat zákony EU, zastupovat EU na mezinárodní úrovni a dohlížet na dodržování evropského práva. Činnost Komise zajišťují Generální ředitelství. Cílem Generálního ředitelství pro regionální politiku (DG Regio) je posilování ekonomické, sociální a teritoriální soudržnosti a snižování disparit mezi regiony a zeměmi.

Evropský parlament

Evropský parlament schvaluje evropské právní normy, vykonává demokratický dohled nad ostatními orgány EU a má rozpočtovou pravomoc. Důležitými orgány parlamentu jsou Výbory. O regionální politiku se stará Výbor pro regionální rozvoj (REGI).

Výbor regionů

Jedná se o poradní orgán EU založený v roce 1994 s cílem zahrnout to tvorby a implementace evropské politiky i regionální a místní zájmy. Jeho prostřednictvím mohou zástupci regionální a místní samosprávy ovlivnit připravovanou legislativu, která se jich týká a dohlížet tak na dodržování principu subsidiarity. Výbor regionů se zabývá nejen regionální politikou ale také životním prostředím, dopravou, vzděláváním, kulturou apod.

Evropská investiční banka

EIB – European Investment Bank je samostatným orgánem s právní subjektivitou. Byla založena na základě Římské smlouvy a jejím cílem je naplňování jednotlivých politik EU. Nabízí pomoc nejen členským zemím EU, ale prostřednictvím úvěrů a garancí financuje rozvojové projekty v asi 150 zemích. Je zaměřena na:

²⁵ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

- pomoc méně rozvinutým oblastem,
- rozvoj dopravních, telekomunikačních a energetických sítí,
- ochrana životního prostředí a kvality života, podpora městského rozvoje a ochrana architektonického dědictví EU,
- rozvoj konkurenceschopnosti průmyslu a jeho integrace na evropské úrovni,
- podpora malého a středního podnikání,
- zajištění udržitelné, konkurenceschopné a bezpečné energie.

Evropský investiční fond

Hlavním úkolem Evropského investičního fondu, založeného v roce 1994, je podpora malých a středních podniků, který pomáhá poskytováním rizikového kapitálu a poskytováním záruk za úvěry u finančních institucí. EIF pracuje se svými vlastními prostředky, či prostředky od Evropské investiční banky nebo Evropské unie. Pomoc nabízí v členských státech EU, Chorvatsku, Turecku a ve třech státech ESVO (Evropské sdružení volného obchodu) – Island, Norsko, Lichtenštejnsko.²⁶

2.3.2. Cíle regionální politiky EU

Cíle strukturální politiky EU jsou definovány vždy pro každé programovací období zvlášť. Pro programovací období 2007-2013 byly stanoveny cíle tři.

- Konvergence
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Evropská územní spolupráce

Cíl 1: Konvergence

Tento cíl je směřován na urychlení konvergence nejméně rozvinutých členských států a regionů, prostřednictvím zlepšení podmínek pro růst a zaměstnanost. V rámci tohoto cíle mohou čerpat pomoc regiony NUTS 2, jejichž hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele je nižší než 75% procent průměru HDP EU na obyvatele. Patří zde i regiony České republiky kromě hlavního města Prahy. Cíl Konvergence je prioritou strukturálních fondů. Jeho váha je 81,54% a je na něj vyčleněno 251 mld. €.

²⁶ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Druhý cíl je zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů a zaměstnanosti v regionech. Pomoc z tohoto cíle je zaměřena na regiony a státy, které nespádají do cíle Konvergence. Patří zde hlavní město Praha. Váha cíle činí 15,95% a je na něj vyčleněno 49 mld. €.

Cíl 3: Evropská územní spolupráce

Tento cíl je určen pro posílení přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Zaměřuje se na pomoc regionům NUTS 3, které se nacházejí podél vnitřních a vnějších pozemních hranic a regiony NUTS 3 podél námořních hranic, vzdálených od sebe maximálně 150 km. Váha cíle je 2, 52% a je na něj vyčleněno 8 mld. €.²⁷

2.3.3. Financování regionální politiky EU

Finanční nástroj regionální politiky EU je tvořen dvěma strukturálními fondy, Evropským fondem pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropským sociálním fondem (ESF), a Fondem soudržnosti. Největší objem finančních prostředků plyne z ERDF, který financuje investiční neboli tzv. tvrdé projekty. Neinvestiční, tzn. měkké projekty, jsou financovány z ESF a Fondem soudržnosti směřuje své prostředky na velké projekty v oblasti dopravy a životního prostředí.

Evropský fond pro regionální rozvoj – *European regional development fund*

ERDF vznikl v roce 1975 za účelem zvyšování ekonomické a sociální soudržnosti v EU prostřednictvím snižování nerovností mezi regiony. Prostředky z tohoto fondu plynou především na:

- přímou podporu investic v podnicích, přinášejících nová pracovní místa;
- infrastrukturu spojenou především s výzkumem, telekomunikacemi, životním prostředím, energií, dopravou;
- finanční nástroje na podporu regionálního a lokálního rozvoje a k posilování spolupráce mezi městy a regiony;
- opatření technické pomoci.

²⁷ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

V rámci cíle Konvergence je ERDF zaměřen na modernizaci a diverzifikaci ekonomických struktur a na tvorbu udržitelných pracovních míst. Financuje investice v oblastech jako: cestovní ruch, doprava, energetika, informační společnost, infrastruktura pro vzdělávání, kultura, místní rozvojové aktivity, prevence rizik, výzkum a technologický rozvoj, inovace a podnikání, zdravotnická a sociální infrastruktura a životní prostředí.

V rámci druhého cíle, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, se fond zaměřuje na činnosti v souvislosti se strategiemi udržitelného rozvoje a současně na podporu zaměstnanosti. Finanční pomoc směřuje na: inovace a znalostní ekonomiku, životní prostředí a předcházení rizikům a přístup k dopravním a telekomunikačním službám obecného hospodářského zájmu.

V rámci Evropské územní spolupráce jsou finanční prostředky z ERDF směřovány na:

- rozvoj přeshraničních, hospodářských, sociálních a environmentálních aktivit prostřednictvím společných strategií pro udržitelný územní rozvoj,
- navázání a rozvoj nadnárodní spolupráce,
- posílení účinnosti regionální politiky.²⁸

Evropský sociální fond – *European social fund*

ESF vznikl již v roce 1957. Jedná se o hlavní finanční nástroj EU v oblasti lidských zdrojů. Je zaměřen na podporu zaměstnanosti a zvyšování vzdělání a kvalifikace, na boj proti diskriminaci a odstraňování sociálního vyloučení. Podílí se asi 10% na rozpočtu EU a v současném programovacím období vyčlení prostředky v hodnotě okolo 75 mld. €.

V rámci cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zaměřuje své finanční prostředky na:

- zvyšování přizpůsobivosti pracovníků, podniků a podnikatelů s cílem zlepšit předvídání hospodářských změn a jejich dobré zvládnutí;
- zlepšení přístupu k zaměstnání a trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání a neaktivních osob do trhu práce, prevence nezaměstnanosti;
- posílení integrace znevýhodněných osob s cílem jejich trvalého začlenění do pracovního procesu a boj s diskriminací na trhu práce;
- posílení lidského kapitálu;

²⁸ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

- podporu partnerství a iniciativ prostřednictvím vytváření sítí důležitých činitelů na nadnárodní, celostátní, regionální a místní úrovni s cílem dosáhnout reformy v oblasti zaměstnanosti a integraci do trhu práce.

Dále v rámci cíle Konvergence ESF financuje:

- rozšiřování a zkvalitňování investic do lidského kapitálu,
- posilování institucionální kapacity a výkonnosti veřejné správy a služeb na celostátní, regionální a místní úrovni a popř. také sociálních partnerů a nevládních organizací.²⁹

Fond soudržnosti

Fond soudržnosti neboli kohezní fond byl založen Maastrichtskou smlouvou v roce 1993. Jeho cílem je poskytování pomoci vybraným zemím, aby se mohly připravit na vstup do hospodářské a měnové unie. Je zaměřen na financování velkých infrastrukturních projektů a transevropských dopravních sítí. Jeho úkolem je podporovat stabilizaci rozpočtů daných států, bez omezení pro tyto země nutných investic.

Kohezní fond financuje činnosti pouze v zemích, jejichž hrubý národní důchod na osobu nepřekračuje 90% průměru EU a které realizují program hospodářské konvergence. Pro programovací období 2007-2013 se jedná o země: Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko.

Financování předvstupní pomoci

V roce 2007 byl zaveden nový nástroj předvstupní pomoci pro země (**IPA – *Pre-Accession Assistance***), které se připravují na vstup do EU. Jeho hlavním cílem je pomoc při přípravě na členství v EU a při integraci evropské legislativy do národního práva. Tvoří jej pět částí:

- pomoc pro transformaci a výstavbu institucí,
- přeshraniční spolupráce,
- regionální rozvoj,
- lidské zdroje,
- rozvoj venkova.

²⁹ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

Příjemci předvstupní pomoci se dělí do dvou skupin:

- kandidátské země, které mají nárok na podporu ze všech pěti částí pomoci (Chorvatsko, Turecko, Makedonie),
- potenciální kandidátské země na západním Balkánu, které mají nárok na podporu jen z prvních dvou částí pomoci (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Kosovo).³⁰

2.3.4. Realizace regionální politiky EU

Evropská unie realizuje strukturální politiku prostřednictvím sedmiletých programovacích období, pro které jsou členskými zeměmi zpracovávány programové dokumenty.

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

Evropská komise spolu s členskými státy vypracovala pro programové období 2007-2013 Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS). Jedná se o strategické obecné zásady pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost, stanovující společné cíle, jichž musí dosáhnout všechny programy. Programy v rámci politiky soudržnosti by se měly zaměřovat na tři priority:

- přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující,
- zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu,
- vytváření více a lepších pracovních míst.

Národní strategické referenční rámce

Na základě SOZS zpracovávají členské státy pro každé programovací období Národní strategický referenční rámec (NSRR). Jeho účelem je definovat priority daného státu a navrhovat příslušná operační programy, jejichž pomocí budou priority realizovány. Priority musí být v souladu se SOZS.

Operační programy

Na základě NSRR jsou vytvářeny operační programy. Jedná se o strategické dokumenty finanční a technické povahy, jež umožňují čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Zaměřují se na určitou tematickou oblast nebo na konkrétní region soudržnosti. Obsahují cíle a priority, jichž chce daná země v příslušném programovacím období

³⁰ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

dosáhnout, seznam aktivit, na které je možno finanční prostředky použít a seznam kompetentních žadatelů.

Operační programy v České republice rozdělujeme do několika skupin a to:

- **Tematické operační programy** – Doprava, Životní prostředí, Podnikání a inovace, Výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný operační program, Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Technická pomoc;
- **Regionální operační programy** – Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Střední Čechy, Jihovýchod, Moravskoslezsko, Střední Morava;
- **Operační programy v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** – Praha Konkurenceschopnost, Praha Adaptabilita;
- **Operační programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce** – ČR – Bavorsko, ČR – Sasko, ČR – Polsko, ČR – Rakousko, ČR – Slovensko.³¹

2.4. Regionální politika České republiky

2.4.1. Národní rozvojový plán 2007-2013

Národní rozvojový plán je základem pro zpracování NSRR a slouží jako podklad pro jednání s Komisí. Zahrnuje vizi, globální cíl, specifické cíle a priority.

2.4.2. Národní strategický referenční rámec 2007-2013

NSRR je základním programovým a strategickým dokumentem, který zahrnuje priority a opatření, na které by členská země chtěla použít prostředky ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti v příslušném programovacím období. Popisuje mechanismus a strukturu čerpání fondů EU a jednotlivé operační programy.

Obsahuje analytickou a návrhovou část. Analytická část zahrnuje ekonomické analýzy, sociální a environmentální situace v ČR, zpracované ve formě SWOT analýzy. Návrhová část popisuje priority a operační programy, jejichž prostřednictvím budou naplňovány.

Globálním cílem NSRR pro období 2007-2013 je *„přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské*

³¹ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

*úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.*³²

Kromě globálního cíle, zahrnuje NSRR i čtyři strategické cíle. Jsou jimi:

- konkurenceschopná Česká republika,
- otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- atraktivní prostředí,
- vyvážený rozvoj území.

2.4.3. Operační programy

Česká republika má v současnosti k dispozici 24 operačních programů, zahrnutých do všech tří cílů regionální politiky, z nichž může čerpat evropské finanční prostředky.

Operační programy jsou rozděleny do čtyř skupin. Tématické a regionální operační programy jsou realizovány v rámci cíle Konvergence, třetí skupinu tvoří operační programy v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a poslední skupina obsahuje operační programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce.

Tématické operační programy

Tématické operační programy jsou realizovány v rámci cíle Konvergence a v České republice je jich v současnosti osm.

OP Doprava

Operační program Doprava (OPD) financuje projekty v oblasti dopravní infrastruktury národního významu. Je zaměřen na zkvalitnění infrastruktury a propojení železniční, silniční a říční dopravy v rámci transevropských dopravních sítí. OPD je financován z ERDF a z Fondu soudržnosti. Řídícím orgánem je Ministerstvo dopravy.

OP Životní prostředí

Prostřednictvím operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) jsou financovány projekty na zlepšování kvality životního prostředí. Je zaměřen např. na snižování rizika povodní, zlepšování kvality ovzduší, přírody a krajiny, efektivnější využívání energetických zdrojů aj. Je také financován z ERDF a z Kohezního fondu. Řídícím orgánem OP ŽP je Ministerstvo životního prostředí.

³² KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s, str. 71. ISBN 978-80-210-4761-7.

OP Podnikání a inovace

Z operačního programu Podnikání a inovace (OPPI) jsou poskytovány finanční prostředky českým podnikatelům. Zaměřuje se na podporu podnikání, podporu inovací, využívání moderních informačních a komunikačních technologií, zlepšování podnikatelského prostředí apod. Řídícím orgánem OPPI je Ministerstvo průmyslu a obchodu. Finance pro tento program plynou z ERDF a ze státního rozpočtu.

OP Výzkum a vývoj pro inovace

Výzkumně-vývojový potenciál České republiky je podporován operačním programem Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI). Je zaměřen na financování budování výzkumných pracovišť a jejich vybavení nejmodernější technikou a na komercializaci a popularizaci výzkumu a vývoje. OP VaVpI je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze státního rozpočtu. Pozici řídicího orgánu zastává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Integrovaný operační program

Finance z IOP – integrovaného operačního programu jsou určeny např. na modernizaci veřejné správy, kvalitu a dostupnost veřejných služeb, celostátní podporu cestovního ruchu a podporu územního rozvoje na celostátní úrovni apod. Řídícím orgánem IOP je Ministerstvo pro místní rozvoj a je financován z ERDF a ze státního rozpočtu.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) plynou finanční prostředky na zvyšování adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, na vzdělávání ve firmách, na prevenci nezaměstnanosti v restrukturalizovaných firmách a také na aktivní politiku zaměstnanosti. Na program OP LZZ jsou využívány prostředky z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu. Řídícím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Program OP VK je zaměřen na vzdělávání primárního, sekundárního i terciálního stupně i na další vzdělávání a také celoživotní vzdělávání a na výzkum a vývoj zaměřený na zjištění požadavků trhu práce. Řídícím orgánem OP VK je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem.

OP Technická pomoc

OP TP je specifickým programem zaměřeným na podporu jednotného přístupu na národní úrovni pro zajištění aktivit efektivního řízení, kontroly, sledování a vyhodnocování realizace NSRR 2007-2013. Je financován z ERDF a ze státního rozpočtu.

Regionální operační programy

Každý region NUTS 2 v České republice má vypracován speciální Regionální operační program (ROP). Jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze státního rozpočtu. Zaměřují se na více tematických oblastí a jejich cílem je zvýšit konkurenceschopnost regionů, urychlit rozvoj a zvýšit atraktivitu regionu pro investory.

V České republice se ROPy orientují především na regionální infrastrukturu, rozvoj cestovního ruchu a rozvoj měst a venkovských sídel.

Regionálních operačních programů je celkem sedm a jsou jimi následující:

- ROP NUTS II Jihozápad,
- ROP NUTS II Severozápad,
- ROP NUTS II Severovýchod,
- ROP NUTS II Střední Čechy,
- ROP NUTS II Jihovýchod,
- ROP NUTS II Moravskoslezsko,
- ROP NUTS II Střední Morava.³³

Operační programy v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

V rámci druhého cíle regionální politiky EU byly vytvořeny dva operační programy.

OP Praha Konkurenceschopnost

Hlavní oblastí financování tohoto operačního programu jsou investiční projekty, jejichž cílem je podpora veřejné dopravy a dopravní dostupnosti v Praze, podpora inovací, informačních technologií, podnikání a zlepšování životního prostředí v Praze. Program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a projekty v rámci tohoto programu musí být realizovány na území Prahy.

³³ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

OP Praha Adaptabilita

Operační program Praha Adaptabilita je financován Evropským sociálním fondem. Financuje neinvestiční projekty v oblasti vzdělávání, sociální integrace, podpory zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji. Platí zde podmínka, že účastníci projektu musí být z Prahy, či zde pracovat nebo studovat.

Operační programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce

Mezi tyto programy patří pouze programy přeshraniční spolupráce, které se týkají hraničních regionů NUTS 3 sousedícími s regiony jiné členské země. Podmínkou je, že na projektech se musí podílet partneři z obou zemí. Řídící orgán je umístěn pouze v jedné zemi a ve druhé funguje tzv. Národní orgán. V ČR je Národním orgánem Ministerstvo pro místní rozvoj.

Existuje celkem pět operačních programů přeshraniční spolupráce. Jedná se o:

- OP ČR – Bavorsko,
- OP ČR – Sasko,
- OP ČR – Polsko,
- OP ČR – Rakousko,
- OP ČR – Slovensko.

Prostředky na operační programy přeshraniční spolupráce plynou z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jejich zaměření je různorodé, prostředky směřují např. na: výstavbu, rozvoj hraniční infrastruktury, ochrana a obnova památek, rozvoj cyklistických tras a stezek, turistických a lyžařských tras a stezek, podporu přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit, společný rozvoj a zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím apod.³⁴

Jednou z oblastí, která také přispívá k rozvoji regionů, a jsou na ni čerpány zdroje z fondů EU, je cestovní ruch.

³⁴ KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

3. Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje

Cestovní ruch dnes patří mezi důležité hospodářské aktivity mnoha vyspělých zemí. Odvětví cestovního ruchu zahrnuje mnoho jiných odvětví, jako např. doprava, kultura, stavebnictví maloobchod a mnoho dalších, která se podílí na vytváření produktů a služeb souvisejících s trávením volného času. V oblasti cestovního ruchu je zainteresováno mnoho subjektů, jak soukromých tak veřejných, na místní i regionální úrovni.

Odvětví cestovního ruchu nabývá stále více na významu a přispívá k dosahování mnoha cílů Evropské unie jako např. udržitelný rozvoj, hospodářský růst, zaměstnanost nebo hospodářská a sociální soudržnost. Obzvláště v oblasti zaměstnanosti má cestovní ruch velkou váhu. V posledních letech je nárůst zaměstnanosti výrazně vyšší než v případě ostatních odvětví. Je také významným z hlediska nabídky pracovních míst mladým lidem, jejichž podíl na celkovém počtu zaměstnaných je dvojnásobný oproti jiným odvětvím.³⁵

Cestovní ruch je jedním z důležitých nástrojů rozvoje regionů. Mezi jeho cíle patří jak celkové zlepšení úrovně cílového místa a zvýšení jeho atraktivnosti pro účastníky cestovního ruchu, tak zlepšení životní úrovně místního obyvatelstva.

Zda je daný územní celek atraktivní z hlediska cestovního ruchu, ovlivňuje mnoho aspektů, např. přírodní podmínky, kulturní, historické a jiné atraktivity, vybavenost materiálně technickou základnou apod. Rozvoj cestovního ruchu příznivě působí na ekonomický rozvoj mnoha způsoby. Např.:

- přilákání nových návštěvníků, kteří vynakládají své finanční prostředky a možnost jejich trvalého přesunu do turistických míst,
- růst podílu daňových příjmů a různých poplatků na místním rozpočtu,
- tvorba nových podnikatelských příležitostí a nových pracovních míst,
- tvorba investičních příležitostí,
- vylepšení celkové úrovně infrastruktury a vybavenosti jak pro účastníky cestovního ruchu, tak pro místní obyvatelstvo,
- podpora rozvoje ekonomických aktivit a místních řemesel, aj.³⁶

³⁵ EVROPSKÁ KOMISE. *Podpora evropského cestovního ruchu* [online]. 2012 [cit. 2014-30-01]. Dostupný z WWW: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/index_cs.htm.

³⁶ INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch*. Praha: Oeconomica, 2009. 122 s. ISBN 978-80-245-1569-4.

3.1. Cestovní ruch a Evropská unie

Evropa je nejnavštěvovanější, světadílem na světě. V roce 2011 ji navštívilo okolo 504 milionů turistů z celého světa.³⁷ Z toho vyplývá, že cestovní ruch hraje v rozvoji mnoha evropských regionů významnou roli.

Odvětví cestovního ruchu je významnou hospodářskou aktivitou Evropské unie. Podílí se zhruba 4 % na HDP EU a zahrnuje okolo jednoho milionů podniků, zaměstnávající asi 4 % celkové pracovní síly, což je asi 8 milionů pracovních míst. Zahrneme-li do cestovního ruchu i související odvětví, tvoří podíl odvětví cestovního ruchu na HDP Evropské unie asi 11 % a zaměstnává okolo 12 % pracovníků.³⁸

3.1.1. Politika EU a cestovní ruch

Cestovní ruch je jednou z možností, jak přispět ke zvýšení ekonomické úrovně regionů a tím i ke zlepšení životní úrovně jejich občanů. Proto je tomuto odvětví věnována velká pozornost ze strany orgánů EU. Jelikož ale nemá cestovní ruch v Evropské unii postavení samostatného odvětví, není mu také věnována samostatná politika. Z tohoto důvodu se Evropská unie snaží zapracovat problematiku cestovního ruchu do ostatních politik EU.

Již od 90. let 20. století vytvořila Evropská unie mnoho dokumentů na podporu cestovního ruchu. Jako příklady si můžeme uvést Akční program cestovního ruchu (1992), Program pro podporu cestovního ruchu Philoxenia (1997), Cestovní ruch – potenciál pro zaměstnanost (1999), Zpráva a doporučení pro společný rozvoj cestovního ruchu (2001) nebo také O budoucnosti Evropského cestovního ruchu (2002). Problematika cestovního ruchu je zahrnuta také v doplňku Lisabonské smlouvy v Hlavě XXI Cestovní ruch, článek 176 b, odst. 1b (2007).³⁹

Významnými dokumenty Evropské unie zabývající se problematikou cestovního ruchu jsou bezpochyby tyto dva: *Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch* a *Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu – Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch*, které budou podrobněji rozebrány v následujícím textu.

³⁷EVROPSKÝ PARLAMENT. *Cestovní ruch v Evropské unii* [online]. 2012 [cit. 2014-30-01]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20120921STO51990/html/Cestovn%C3%AD-ruch-v-Evropsk%C3%A9-unii>

³⁸EVROPSKÁ KOMISE. *Podpora evropského cestovního ruchu* [online]. 2012 [cit. 2014-30-01]. Dostupný z WWW: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/index_cs.htm.

³⁹NOVACKÁ, Ludmila. *Cestovní ruch a Evropská unie*. Praha: UJAK Praha, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7452-016-7.

Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch

Jedná se o dokument, který specifikuje politiku EU ve vztahu k rozvoji evropského cestovního ruchu. Pro dosahování rozvoje cestovního ruchu v Evropě, provádí Evropská unie politiku vycházející ze čtyř os.

- Osa 1: Podniknout konkurenceschopnost odvětví cestovního ruchu v Evropě,
- Osa 2: Podpořit rozvoj trvalého, zodpovědného a kvalitního cestovního ruchu,
- Osa 3: Upevnit obraz a zviditelnění Evropy jako souboru udržitelných a kvalitních destinací,
- Osa 4: Maximalizovat potenciál finančních politik a nástrojů EU pro rozvoj cestovního ruchu.

Uvedné osy jsou realizovány formou tzv. plánovaných úkolů, založených na spolupráci členských zemí, účastníků cestovního ruchu a spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Tyto plánované úkoly jsou specifikovány v Evropském akčním programu, jehož cílem je podpora prosperity evropského cestovního ruchu. Akční program vymezuje podmínky týkající se sociálního a ekonomického rozvoje, územní soudržnosti, valorizace přírodního a kulturního dědictví a strukturálních změn v důsledku rozvoje cestovního ruchu.⁴⁰

Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu – Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch

Cílem tohoto dokumentu je zajištění trvalého růstu cestovního ruchu, zvyšování počtu pracovních míst a zvýšení sociální a územní soudržnosti Evropské unie. Obsahuje možnosti formálního rámce potřebným pro rozvoj cestovního ruchu. Jde především o:

- pravomoc přijímat opatření na zajištění efektivního fungování vnitřního trhu včetně služeb cestovního ruchu,
- větší kompetence v oblasti politiky cestovního ruchu.

Dokument vymezuje činnosti související s cestovním ruchem, které se týkají především následujících oblastí: cestovní ruch a vízová politika EU, statistiky v oblasti cestovního ruchu, harmonizace norem kvality turistického ubytování v Evropě, systémy řízení kvality, ochrana spotřebitele, zdravotní cestovní ruch, dostupnost cestovního ruchu, sociálně, hospodářsky

⁴⁰ NOVACKÁ, Ludmila. *Cestovní ruch a Evropská unie*. Praha: UJAK Praha, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7452-016-7.

a environmentálně trvale udržitelný cestovní ruch, práva cestujících, propagace evropských turistických destinací, rozvoj cestovního ruchu aj.⁴¹

3.1.2. Organizační zabezpečení cestovního ruchu v EU

Problematikou cestovního ruchu se na úrovni Evropské unie zabývá několik organizací. Mezi nejdůležitější patří Evropská komise cestovního ruchu a Evropská skupina pro cestovní ruch.

Evropská komise cestovního ruchu (European Travel Commission - ETC)

Evropská komise cestovního ruchu je nezisková organizace se sídlem v Bruselu, založena v roce 1948. Jejími členy je 33 Národních turistických organizací z evropských zemí. Kromě členských států EU jsou členy ETC také Černá Hora, Chorvatsko, Island, Monako, Norsko, San Marino, Srbsko, Švýcarsko a Turecko.

Hlavním úkolem Evropské komise cestovního ruchu je propagovat Evropu jako atraktivní turisticou destinaci. Dále pak pomáhá při výměně znalostí a zkušeností mezi členskými organizacemi a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Svým členům a partnerům se snaží umožňovat a zjednodušovat přístup k materiálům a statistikám o příjezdovém cestovním ruchu. ETC vykonává především aktivity jako: public relations, reklama na vybraných zámořských trzích, obchodní propagace, průzkum trhu, profesní rozvoj členů organizace a spolupráce s ostatními příslušnými orgány.⁴²

Evropská komise cestovního ruchu působí kromě Evropy také na čtyřech zámořských trzích. Jsou jimi USA, Čína, Brazílie a Kanada. Propagace v zámořských zemích funguje následovně: představitelé Národních turistických organizací působící na zámořském trhu se sdružují a vytváří tzv. operační skupiny, ve kterých si zvolí prezidenta skupiny. Následně rozhodují o programu společných aktivit pro následující rok, navrhnou rozpočet a snaží se získat podporu místních podniků. V Evropě je tento program předložen členům ETC ke schválení. Ti se scházejí dvakrát ročně na generálním shromáždění.

Organizační struktura ETC se skládá z představenstva, jehož členy jsou předseda, tři místopředsedové, členové správní rady, vedoucí výzkumné skupiny, mediální skupiny a zástupců operační skupiny. Dalším orgánem je výkonná jednotka, jejímiž členy jsou výkonný ředitel, zodpovědný za spolupráci s médii a průzkum trhu, a administrativní pracovník.

⁴¹ NOVÁČKÁ, Ludmila. *Cestovní ruch a Evropská unie*. Praha: UJAK Praha, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7452-016-7.

⁴² EUROPEAN TRAVEL COMMISSION. *Aims and objectives* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://etc-corporate.org/about1/aims-and-objectives>.

Činnosti ETC jsou financovány z příspěvků svých členů, vypočítávaných dle předem stanovených kritérií. Další finanční podpora, především pro specifické události, přichází ze zámorí od místních partnerů. Tyto prostředky mnohonásobně zvyšují rozpočet ETC, ročně z 1 milionu EUR až na 4 miliony EUR.⁴³

Evropská skupina pro cestovní ruch (European Travel & Tourism Action Group – ETAG)

Evropská skupina pro cestovní ruch byla založena z iniciativy Evropské komise cestovního ruchu v roce 1981. ETAG pořádá konference pro všechny subjekty zaměřené na poskytování návštěvnických služeb a zařízení v Evropě. Hlavními cíli skupiny jsou:

- podpora účinné spolupráce mezi vládami, národními turistickými agenturami a subjekty soukromého i veřejného sektoru působících v cestovním ruchu,
- podpora rozvoje cestovního ruchu v Evropě,
- pomoc při odstraňování překážek růstu cestovního ruchu.

ETAG sdružuje mezinárodní organizace cestovního ruchu, národní turistické agentury a mezivládní subjekty působící v cestovním ruchu. Spolupracuje s Evropskou komisí, s Evropským parlamentem a je přidruženým členem Světové organizace cestovního ruchu – WTO.⁴⁴

3.2. Cestovní ruch v České republice

Oblast rozvoje cestovního ruchu spadá v současnosti do kompetence Ministerstva pro místní rozvoj (MMR). To spolu s dalšími ministerstvy a mnoha dalšími regionálními sdruženími, organizacemi a místní správou pracuje na dosahování různých specifických cílů.

3.2.1. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Podle zákona č. 272/1996 je Ministerstvo pro místní rozvoj ústředním orgánem státní správy ve věcech:

- regionální politiky,
- politiky bydlení,
- rozvoje domovního a bytového fondu,
- nájmu bytů a nebytových prostor,

⁴³ EUROPEAN TRAVEL COMMISSION. *About ETC* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://etc-corporate.org/about1/about-etc>.

⁴⁴ ETAG. *Missions* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.etag-euro.org/mission.asp#aboutus>.

- územního plánování,
- stavebního řádu,
- vyvlastnění,
- investiční politiky,
- cestovního ruchu,
- veřejné dražby,
- pohřebnictví.⁴⁵

Jako hlavní vykonavatel regionální politiky, Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie, zprostředkovává pomoc z podpůrných programů a v případě přírodních pohrom či katastrof vypracovává strategie obnovy daného území. Hlavním cílem regionální politiky MMR je rozvoj regionů, posilování jejich soudržnosti a zvyšování konkurenceschopnosti. Hlavním nástroje regionální politiky je Strategie regionálního rozvoje ČR.⁴⁶

Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR (SRR ČR) je dle § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, základním dokumentem regionálního rozvoje ČR. Strategie je zpracovávána vždy pro dané programové období, v současnosti 2007-2013. SRR ČR vychází se *Strategie udržitelného rozvoje ČR* a v ekonomické oblasti ze *Strategie hospodářského růstu*. V oblasti politiky soudržnosti navazuje na *Národní rozvojový plán* a na *Národní strategický referenční rámec*. Jejím úkolem je zabezpečit soulad národní regionální politiky a regionální politiky Evropské unie a také s dalšími relevantními odvětvovými politikami. Ze strategie pro regionální rozvoj vycházejí regionální rozvojové programy financované buď z národních zdrojů, nebo spolufinancované ze zdrojů Evropské unie.⁴⁷

Problematika cestovního ruchu spadá do sekce Regionální politiky, do odboru cestovního ruchu. Tato oblast je řízena náměstkem pro regionální politiku a cestovní ruch. MMR ČR je metodickým a koordinačním orgánem pro veškeré subjekty působící v oblasti cestovního ruchu. Hlavní cílem ministerstva je vytváření příznivých podmínek pro rozvoj

⁴⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Ministerstvo* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo>.

⁴⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Regionální politika* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>.

⁴⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionální politiky ČR na roky 2007-2013* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepcie-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>.

cestovního ruchu v ČR za pomoci příslušných legislativních nástrojů. MMR ČR se snaží také dosáhnout lepší ochrany spotřebitele a stanovuje pravidla pro provoz cestovních kanceláří a agentur. Ministerstvo realizuje mnoho projektů přispívajících k rozvoji cestovního ruchu v České republice financovaných ze strukturálních fondů EU. Základním nástrojem Ministerstva pro místní rozvoj ČR v oblasti cestovního ruchu je Koncepce státní politiky cestovního ruchu 2007-2013.⁴⁸

Koncepce státní politiky cestovního ruchu

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 byla schválena vládou České republiky na základě usnesení č. 1239 ze dne 7. listopadu 2007. Jedná se o střednědobý strategický dokument, jež vychází z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice. Hlavním cílem koncepce je rozvoj cestovního ruchu v ČR za pomoci využití především soukromých zdrojů v oblasti cestovního ruchu a také rozvoj veřejné správy za účelem zvýšení konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu, především na území s potenciálem pro rozvoji cestovního ruchu.

Koncepce je rozdělena do následujících čtyř priorit, které vyjadřují její hlavní cíle:

- **Priorita 1:** Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu;
- **Priorita 2:** Rozšiřování a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu;
- **Priorita 3:** Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů;
- **Priorita 4:** Vytváření organizační struktury cestovního ruchu.

Jedním z nástrojů implementace Koncepce je *Národní program podpory cestovního ruchu 2010-2013*, jehož hlavním cílem je rozvoj sociálního cestovního ruchu v ČR. V rámci tohoto programu byl v roce 2010 realizován podprogram *Cestovní ruch pro všechny*, který byl zaměřen na tvorbu nových produktů v cestovním ruchu a tvorbu podmínek pro jejich realizaci. Od roku 2011 je podpora realizována formou podprogramu *Cestování dostupné všem*.⁴⁹

Koncepce je východiskem pro zpracování dalších dokumentů, jako jsou Integrovaný operační program a regionální operační programy v oblasti cestovního ruchu. Je využívána

⁴⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Cestovní ruch* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>.

⁴⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní program podpory cestovního ruchu* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-%282010-2013%29>.

také k inovaci rozvojových programů cestovního ruchu v jednotlivých krajích České republiky.⁵⁰

3.2.2. Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism

CzechTourism je státní příspěvková organizace Ministerstva pro místní rozvoj, založena v roce 1993. Jejím hlavním cílem je propagace České republiky jako destinace cestovního ruchu v zahraničí i v ČR. Jejími partnery při této propagaci jsou domácí turistické regiony, města a obce a podnikatelské subjekty. Zabývá se podporou domácího výjezdového a příjezdového cestovního ruchu, dále také propaguje určité oblasti cestovního ruchu jako např. lázeňství, kongresová turistika a golfová turistika.

Mezi hlavní činnosti České centrály cestovního ruchu patří prezentace ČR na veletrzích doma i v zahraničí, prezentace formou reklamních kampaní v zahraničních médiích, distribuce propagačních materiálů, provozování webových stránek jak pro odbornou veřejnost, tak pro zahraniční turisty, informační servis v oblasti cestovního ruchu, zajišťování marketingových aktivit na domácím i zahraničním trhu, spolupráce v oblasti cestovního ruchu s orgány státní správy a samosprávy, se školami, výzkumnými institucemi a profesními organizacemi a všestranná podpora cestovního ruchu v ČR a tvorba pozitivní image České republiky jako turistické destinace. Prostřednictvím těchto činností, se CzechTourism snaží plnit své další cíle a to navýšit jak počet turistů v České republice, tak příjmy z cestovního ruchu.

V čele České centrály cestovního ruchu stojí generální ředitel, který je jmenován ministrem pro místní rozvoj. Generální ředitel řídí činnosti CzechTourism, zastupuje ji navenek a zodpovídá za její činnost a hospodaření. Dále zpracovává plán činnosti a marketingovou koncepci pro následující 1 rok. Každých 6 měsíců překládá zřizovateli zprávu o plnění plánu činnosti, o čerpání rozpočtu a návrhy opatření v činnosti CzechTourism.

CzechTourism má 26 zahraničních zastoupení po celém světě. Je také členem Evropské komise cestovního ruchu a společně s ostatními evropskými zeměmi se tak podílí na marketingových aktivitách v zámoří.⁵¹

⁵⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na>.

⁵¹ CZECHTOURISM. *Statut* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.czechtourism.cz/informace-o-czechtourism/statut/>.

3.2.3. Regionální rozvojové agentury

Dalšími nezbytnými subjekty v oblasti cestovního ruchu jsou regionální rozvojové agentury. Jsou provozovány za účelem podpory všestranného rozvoje daného regionu. V oblasti cestovního ruchu patří mezi jejich úkoly prezentace a propagace daného kraje, marketingové aktivity, tvorba produktů a realizace projektů v oblasti cestovního ruchu.

V České republice se v současnosti nachází 18 rozvojových agentur, z nichž 13 jsou členy České asociace rozvojových agentur - ČARA. ČARA je účelové sdružení rozvojových agentur s krajsou působností. Jejím hlavním úkolem je koordinace a posilování spolupráce členských agentur a jednání jejich jménem navenek.⁵²

Regionálními rozvojovými agenturami v České republice jsou: Agentura pro regionální rozvoj a.s. v Ostravě, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, z.s.p.o., Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy z.s.p.o., Regionální rozvojová agentura Východní Moravy, z.s.p.o., Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a.s., Regionální rozvojová agentura Jižní Čechy - RERA, a.s., Regionální rozvojová agentura Střední Čechy z.s.p.o., ARR NISA - Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o., Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, z.s.p.o., Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje z.s.p.o., Centrum evropského projektování – RRA Královéhradeckého kraje, příspěvková organizace, Karlovarská agentura rozvoje podnikání, p. o., Regionální rozvojová agentura Šumava o.p.s., Regionální rozvojová agentura Bílé Karpaty o.p.s., Regionální rozvojová agentura Egrensis, Hospodářská rozvojová agentury Třinecka, Podnikatelské centrum s.r.o. a Agentura regionálního rozvoje Euroregionu Labe o.p.s..⁵³

Pracovníci oddělení cestovního ruchu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje vyjádřili přání o zhodnocení přínosu projektu Techno trasa, který mají v realizaci spolu s Agenturou pro regionální rozvoj v Ostravě.

3.3. Techno trasa

Každý region má své určité specifické znaky, jež jej odlišují od ostatních regionů a pomáhají tak ke zvyšování atraktivity dané oblasti. Moravskoslezský kraj trpí nedostatkem nemovitých památek, jež byly v důsledku rozvoje průmyslu a změny způsobu života místních obyvatel přestavěny a znehodnoceny, či úplně zničeny. Na druhou stranu se zde nachází velké množství industriálních památek, jejichž propagace představuje jedinečnou možnost rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji. Účelem realizace produktu Techno trasa je

⁵²ČARA. Čara [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.cara.cz/>.

⁵³BUSINESSINFO. Regionální rozvojové agentury [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-rozvojove-agentury-1876.html>.

jak přilákání turistů do našeho kraje tak změny jeho negativního image „špinavého“ kraje. Produkt, jenž vychází z požadavků účastníků turismu je unikátním a inovačním produktem cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji i celé ČR.

Techno trasa představuje virtuální stezku propojující 12 technických atraktivit Moravskoslezského kraje v rámci projektu *Stezka technických atraktivit* realizovaným Agenturou pro regionální rozvoj. Na Stezku technických atraktivit navazuje projekt Moravskoslezského kraje *Industriální atraktivity Moravskoslezského kraje*, jehož účelem je především marketingová propagace kraje a technických atraktivit, které nabízí.

Agentura pro regionální rozvoj realizuje v rámci Stezky technických atraktivit také doprovodný program *Fajne Léto*, který pomáhá ke zvýšení atraktivity jednotlivých technických objektů v podobě pořádání propagačních akcí o víkendech v letních měsících. Účelem akcí je přilákat co největší množství návštěvníků a motivovat je k návštěvě ostatních objektů zařazených do Techno trasy.

Pro návštěvníky objektů je v rámci projektu *Industriální atraktivity Moravskoslezského kraje* připravena také soutěž. Každý do má zájem soutěžit, si v jednom z objektů může vyžádat soutěžní pas. Po zakoupení vstupenky do jednotlivých technických atraktivit dostane účastník do svého soutěžního pasu razítko. Dle počtu razítek získávají soutěžící malé odměny.⁵⁴

V rámci projektu realizuje Agentura pro regionální rozvoj také každoroční workshopy a školení průvodců a správců objektů.⁵⁵

Hlavními cíli projektu *Stezka technických atraktivit* jsou:

- „dosáhnout komplexnější a cílenější turistické nabídky v MSK,
- zvýšit účinnost a kvalitu marketingu cestovního ruchu v MSK,
- změnit image kraje,
- povýšit národní kulturní dědictví (technické památky) na strategický produkt cestovního ruchu,
- zlepšit orientaci v nabídce technických památek,
- uspokojit specifické potřeby návštěvníků MSK,
- uspokojit poptávku po službách cestovního ruchu v MSK,
- zvýšit cestování obyvatel v rámci MSK,

⁵⁴ TECHNO TRASA. *Industriální atraktivity v Moravskoslezském kraji* [online]. [cit. 2014-10-02]. Dostupný z WWW: <http://technotrasa.msregion.cz/cz/industrialni-atraktivita-v-moravskoslezskem-kraji-25366/>.

⁵⁵ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Elektronická žádost Benefit 7 – finální verze žádosti*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011. 77 s.

- zvýšit návštěvnost MSK turisty z jiných částí ČR.⁵⁶

3.3.1. Propagace projektu

Projekt není jen o virtuálním propojení zvolených objektů, což je bezpochybně jeho hlavní myšlenkou, ale je zaměřen také na podporu propagace Stezky technických atraktivit. Agentura pro regionální rozvoj se na propagaci projektu podílí následovně:

Informační předměty

- vytvoření logotypu, grafického materiálu a grafického návrhu maskota stezky technických atraktivit (logo je tvořeno zlatým panáčkem běžícím ve zlatém ozubeném kolečku),
- 12 venkovních mobilních cedulí na dvou stojinách se stabilizací,
- 6 oboustranných Roll-up bannerů,
- mobilní stojan na letáky – systém zip, využitelný pro prezentace, výstavy, tiskové konference,
- 6 vizitkovníků – stojanů na vizitky + 12 000 ks vizitek,
- letáky s programem – 36 000 ks.

Měsíc technických atraktivit – Fajne léto

- jak již bylo zmíněno výše, na jednotlivých objektech probíhá doprovodný zábavní program, obohacující běžnou prohlídku o koncerty, vystoupení, ochutnávky, ukázky řemesel apod. Akce se konají vždy o víkendech, celkem se jedná o pět víkendů (přibližně jeden měsíc).

Workshopy

- workshopy jsou realizovány pro řídicí pracovníky jednotlivých objektů, během nichž se hodnotí dosavadní průběh projektu a jeho aktivit, domlouvají se zde detaily budoucího ročníku měsíce technických atraktivit a prezentuje nová marketingová kampaň. Probíhají celkem dva workshopy za rok pro jednoho pracovníka za každou atraktivitu, celkem tedy pro 12 osob.

⁵⁶ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Elektronická žádost Benefit 7 – finální verze žádosti*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011. 77 s., str. 5.

Vzdělávání

- součástí projektu je také vzdělávání průvodců technických atraktivit, jehož cílem je naučit tyto průvodce klientskému a integrovanému přístupu k technickým atraktivitám Moravskoslezského kraje v rámci vykonávání jejich průvodcovské činnosti (prezentovat návštěvníkům danou technickou atraktivitu jako součást stezky technických atraktivit a ne jako izolovanou památku) a dále předat informace také o ostatních objektech zapojených do stezky technických atraktivit. Celkem se uskutečňují dva semináře za rok a jejich účastníci jsou opakovaně průvodci stejných technických atraktivit, pro případ výměny průvodců a za účelem upevnění nabytých znalostí. Semináře jsou realizovány dodavatelsky a jejich součástí je samotná realizace, materiály pro účastníky a zpracování hodnotících zpráv o uskutečněných seminářích.⁵⁷

V navazujícím projektu Moravskoslezského kraje je realizovaná bohatá propagační kampaň, která zahrnuje následující propagační nástroje.

Promotým

- tvořen vyškolenými osobami v kostýmech, které propagují stezku v rámci Moravskoslezského kraje a mají na starosti vědomostní soutěže a kvízy o ceny.

Benefitní program

- v návaznosti na pasy soutěžící dostávají razítka s obrázky. Výherce s nejvíce razítka obdrží cenu.

Propagační předměty

- propagační předměty pro benefitní program a promotým ve formě např. omalovánek, pastelek, triček, balónků, bonbónů, pexesa apod.

Tiskové materiály

- soutěžní pasy,
- trhací mapy,
- plakáty,

⁵⁷ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

- dětské encyklopedie.

Internet

- nová webová stránka vytvořena přímo pro projekt,
- stránka na Facebooku,
- bannerová kampaň,
- virální marketing (zábavné propagační spoty šířící se po internetu),
- fotobanka (fotografie na webu).

Rádio

- rozhlasová kampaň (vždy týden před akcí ve více rádiích, cílena na jednotlivé segmenty),
- kampaň v multiplexech,
- televizní kampaň.

Outdoorová reklama

- ve větších městech se umísťují netradiční 3D billboardy.⁵⁸

3.3.2. Technické atraktivit

Jak již bylo uvedeno, Techno trasa je tvořena dvanácti technickými atraktivitami Moravskoslezského kraje.

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky

Pevnostní areál je jedinečnou ukázkou pevnostního systému Československa, který byl vybudován v letech 1935-1938. Od roku 1980 probíhala rekonstrukce areálu a v roce 1992 byl začleněn do Slezského zemského muzea. Areál je tvořen dvěma samostatnými pěchotními sruby, jedním tvrzovým pěchotním srubem a jedním lehkým opevněním, tzv. řopíkem. Objekty se liší po stránce projekční i palebně-technické a také různými stupni odolnosti.⁵⁹

⁵⁸ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁵⁹ SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM. *Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.szm.cz/rubrika/43/expozicni-arealy/areal-cs-opevneni-hlucin-darkovicky/expozice.html>.

Návrh programu akcí

Provozovatelé této technické atraktivity umožňují v rámci projektu zpřístupnění zmíněných objektů. Agentura pro regionální rozvoj má za úkol zajištění aktivit prostřednictvím vybraných firem, např. Policie ČR ukáže provedení postupu bojem za podpory těžké techniky, ukázky jízdních vlastností a nakonec také zpřístupní prohlídku jízdní techniky. Agentura pro regionální rozvoj zajišťuje také mobilní hygienická zařízení, zdravotnický dohled a ozvučení celé akce včetně osob odpovědných za moderování. Moravskoslezský kraj zajišťuje realizaci soutěží pro děti i dospělé (např. hod granátem, vědomostní soutěže na dané téma apod.).⁶⁰

Dolní oblast Vítkovice

Těžební průmysl má na Ostravsku velmi bohatou historii, což dokazuje také areál Dolní oblasti Vítkovic. Po 170 letech provozu byla v roce 1998 těžba v Dolní oblasti ukončena a na základě nařízení vlády č.337/2002 Sb. byla část této oblasti spolu s dolem Hlubina prohlášena za národní kulturní památku a v roce 2008 zařazena do Evropského kulturního dědictví.

V roce 2009 společnost Vítkovice Machinery Group zahájila práce na projektu Nové Vítkovice s pomocí finančních zdrojů z evropských fondů. Projekt zahrnuje revitalizaci tří objektů - Vysoká pec č. 1, Plynojem a VI. energetická ústředna.⁶¹

Vysoká pec č. 1 – ve vysoké peci vznikla naučná stezka, ve které mají turisté možnost dozvědět se o procesu výroby železa, koksu a tvorby uhlí. Na vrcholek věže návštěvníky dopraví skipový výtah, jenž v minulosti vyvážel do pece rudu, a ti se pak procházejí po technologickém postupu výroby.⁶²

Plynojem – bývalý plynojem, postaven roku 1924 se díky architektu Josefu Pleskotovi proměnil na Multifunkční aulu Gong, která bude využívána jak pro vzdělávací, kulturní a společenské akce, ale také pro pořádání konferencí, kongresů a výstav.⁶³

VI. energetická ústředna – tzv. Prostor U6 představuje Malý svět techniky v Dolní oblasti. Návštěvníci zde mohou objevovat vývoj průmyslu od jeho samého počátku až po moderní technologie. Vystaveno je zde okolo 100 interaktivních exponátů představujících vývoj vědy

⁶⁰ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁶¹ DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Projekt - Nové Vítkovice* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dolniblastvitkovice.cz/36/cs/node/1960>.

⁶² DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Navštivte Dolní Vítkovice a Landek Park* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dolnivitkovice.cz/default/file/download/id/16084/inline/1>.

⁶³ DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Multifunkční aula GONG, Dolní Vítkovice* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dolniblastvitkovice.cz/36/cs/node/2482>.

a techniky za posledních 200 let. Cílem Malého světa techniky je vzdělávat návštěvníky zábavnou formou a tak zde mohou vidět staré parní stroje anebo si sami vyzkoušet robotickou ruku.⁶⁴

Návrh programu akcí

Provozovatel objektu v rámci projektu zajišťuje např. zpřístupnění i veřejnosti běžně nepřístupných prostor, zvýhodněné celodenní vstupné pro veškeré expozice a areály DOV, tematické soutěže, lanové aktivity (na vysoké peci a těžní věži), občerstvení, celodenní outdoorové aktivity v areálu, *Zpátky do minulosti* – prohlídky s video ukázkami, jak to ve skutečnosti kdysi fungovalo, *Mini filmový festival* – ukázky produkcí natáčených v areálu, průvodce a doprovodný personál ve stylovém oblečení či *industriální safari* – projížďka vlakem fungujícími provozy společnosti Vítkovice a.s.. Agentura pro regionální rozvoj má na starosti zajišťování aktivit pro děti, edukativní programy, živá vystoupení místních kapel a známých ostravských osobností a ozvučení a moderování celé akce. Úkolem Moravskoslezského kraje je zajištění promotýmu, realizujícího celodenní společenskou soutěž pro všechny návštěvníky.⁶⁵

Důl Michal

Za rakouského státu považovali za nezbytný předpoklad rozvoje průmyslu uhelné hornictví. A tak v roce 1843 byly v Michálkovicích vyhloubeny tři jámy, z nichž jedna dostala jméno Michal, podle c. k. dvorního rady Michaela Laiera. Za dobu své existence prošel důl mnoha technickými i stavebními úpravami. V roce 1915 byl důl zcela přestavěn dle vzoru významného architekta Františka Fialy. Provoz dolu Michal byl ukončen v červnu 1994 a v roce 1995 byla důlní jáma zcela zasypána.⁶⁶

Jelikož důl od své přestavby v roce 1915 neprodělal žádné podstatné změny, jedná se dnes o jedinečný provozní, technický a architektonický celek. Kouzlo tohoto objektu spočívá v tom, že expozice je řešena dle teorie tzv. posledního pracovního dne. To znamená, že vše zde vypadá přesně tak, jakoby jej jeho pracovníci právě opustili. Prohlídková trasa kopíruje běžný pracovní den horníka a návštěvníci se tak mohou navštívit původní řetízkové šatny, koupelny, cechovnu, lampovnu, jámovou budovu, most pro předost mužstva

⁶⁴ DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Prostor U6* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dolnivitkovice.cz/default/file/download/id/16083/inline/1>.

⁶⁵ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁶⁶ DŮL MICHAL. *Historie* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dul-michal.cz/historie/>.

z lampovny do jámové budovy a unikátní strojovnu s původním technickým zařízením. Areál bývá často využíván pro nejrůznější kulturní a společenské akce.⁶⁷

Návrh programu akcí

Objekt sám zajišťuje např. prohlídky dolu, edukační program pro nejmenší návštěvníky, dopravu na prohlídku dolu historickým trolejbusem, zvýhodněné celodenní vstupné, ukázky přijetí do hornického cechu – skok přes kůži anebo také hornickou zabíjačku na nádvoří. Úkolem Agentury pro regionální rozvoj je např. realizace hornické slavnosti Šacht'ák, koncerty a moderování a ozvučení akce. Po celou dobu programu probíhá soutěž realizována promotýmem Moravskoslezského kraje.⁶⁸

Hasičské muzeum města Ostravy

Od roku 2005 je v provozu Hasičské muzeum v Ostravě – Přívoze. Svým návštěvníkům umožňuje nahlédnout do historie požární ochrany, vývoje technických prostředků a činnosti hasičů. Expozice muzea je tvořena ze sedmi částí, kde mohou návštěvníci vidět různé modelové situace, ukázky záchranných prací a dozvědět se o spolupráci integrovaného záchranného systému.⁶⁹

Návrh programu akcí

V režii objektu je zajištění např. ukázky práce profesionálního dispečera – přijímání zpráv na tísňové lince, rozhodovací proces a technologie dispečerského pracoviště, promítání filmů a pohádek s hasičskou tematikou, okružní jízdy historickým hasičským automobilem či ukázky požárního zásahu s historickou technikou a v dobových uniformách. Agentura pro regionální rozvoj zajišťuje prostřednictvím vybrané firmy ozvučení a moderování celé akce, kapely a siláckou show – vystoupení Železného Zekona. Moravskoslezský kraj zajišťuje realizaci soutěží (např. stříkání na terč) a animační tým, zodpovědný za obsluhu funkční historické požární techniky.⁷⁰

⁶⁷ DŮL MICHAL. *Prohlídková trasa* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.dul-michal.cz/prohlidkova-trasa/>.

⁶⁸ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁶⁹ HASIČSKÉ MUZEUM MĚSTA OSTRAVY. *O muzeu* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=1721>.

⁷⁰ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

Kosárna v Karlovicích ve Slezsku

Roubená kosárna byla postavena na počátku 18. století, kdy Karel z Lichtenštejna obnovil místní hamry na zpracování železa. Karlovická kosárna si zachovala vzhled starých dřevěných slezských staveb a v roce 1974 byla prodána bruntálskému regionálnímu muzeu. Od roku 1992 je kosárna využívána především jako expozice lesnictví. Jsou zde k vidění příklady lesnických činností jako pěstování, ochrana a těžba lesa a také vývoj myslivectví. Dále zde návštěvníci mohou shlédnout rekonstrukci domácnosti z 1. poloviny 20. století včetně ložnice a kuchyně. Ve stodole, která je součástí kosárny je vystavena expozice zemědělského nářadí a náčiní.⁷¹

Návrh programu akcí

Provozovatel objektu zajišťuje komentovanou prohlídku areálu s důrazem na technologie zemědělské výroby. Prostřednictvím zvolené firmy zajišťuje Agentura pro regionální rozvoj např. vystoupení dětského pěveckého sboru, ukázky klepání kosy a práce vesnického kováře. O soutěže pro malé i velké se postará promotým Moravskoslezského kraje.⁷²

Landek Park

Landek Park je největším hornickým muzeem v České republice. Landek byl v roce 1992 vyhlášen národní přírodní památkou. Propojení hornického muzea s národní přírodní památkou Landek tvoří unikátní lokalitu z hlediska geologie, archeologie, historie, přírodovědy a hornictví. Muzeum bylo otevřeno v roce 1993.⁷³ Návštěvníci mohou sfárat do útrob historického dolu Anselm a seznámit se tak s historií těžby uhlí doslova na vlastní kůži. Další zajímavostí je zde expozice důlního záchranářství, jež je největší expozicí tohoto druhu na světě. Neméně zajímavé jsou další expozice volně rozmístěné v areálu Landek Parku, které představují např. život zdejších lidí od doby kamenné nebo také důlní techniku 20. století.⁷⁴

⁷¹ EJESENIKY. *Kosárna Karlovice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.ejeseniky.com/turistika/muzea/kosarna-karlovice>.

⁷² AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁷³ LANDEK PARK. *Landek Park* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: www.landekpark.cz/57/cs/node/2823.

⁷⁴ LANDEK PARK. *Expozice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.landekpark.cz/57/cs/node/2823>.

Návrh programu akcí

V rámci projektu je objektem zajištěno např. zvýhodněné celodenní vstupné na všechny expozice, zpřístupnění i běžně nepřístupných prostor, tematické soutěže, *Cesta do pravěku* aneb kdo najde Landeckou Venuši, průvodce a doprovodný personál v tematickém ošacení, hornický vláček, lanové aktivity – slaňování z komína či těžní věže a také celodenní outdoorové aktivity. Agentura pro regionální rozvoj má na starost edukativní programy, tematické aktivity a zajištění vystoupení kapel. Celodenní hornická soutěž pro všechny návštěvníky je realizována Moravskoslezským krajem.⁷⁵

Pevnost MO – S5 „Na Trati“

Pevnostní objekt MO – S5 byl vybudován v letech 1935-1937. Jedná se o dva jednostranné sruby vzájemně spojených 22 metrů dlouhou propojovací chodbou vedoucí pod železničním náspem. Levá část má únikový východ, což je pro tento druh stavby netypické. Výbava byla tvořena protitankovým kanónem vzoru 36, dvěma těžkými kulomety vzoru 37 a lehkým obraným kulometem vzoru 26. Po válce pevnostní objekty začaly chátrat a až po roce 1989 se začalo s jejich rekonstrukcí. Objekt MO – S5 spravuje Klub vojenské historie Bohumín, jehož zásluhou může být zpřístupněn veřejnosti.⁷⁶

Návrh programu akcí

Provozovatel objektu zajišťuje prohlídky objektu za doprovodu průvodce v dobové uniformě. Prohlídka zahrnuje ukázkou vyhlášení poplachu uvnitř objektu, obsazení zbraní vojáky, nastartování diesel agregátu a kontrolu velitelem objektu zda bylo obsazení projektu provedeno dostatečně rychle. Agentura pro regionální rozvoj zajistí ukázkou Klubu branné přípravy Palcát a ukázkou historických vozidel s posádkami v uniformách realizovanou Klubem Terénních vozidel 4x4 Havířov. Návštěvníci si mohou vyzkoušet také střelbu ze vzduchovky či airsoftové zbraně na cíl, zajištěné Městskou policií. Moravskoslezský kraj zajišťuje tematické soutěže.⁷⁷

⁷⁵ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁷⁶ BOHUMÍN. *Pěchotní srub MO – S5 Na trati* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mesto-bohumin.cz/index.php?sekce=1&rubrika=2&clanek=1085&lang=cz>

⁷⁷ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

Pivovar Radegast v Nošovicích

Výstavba nošovického pivovaru začala v roce 1966 a první várka piva zde byla uvařena roku 1970. V roce 1999 se pivovar stal součástí společnosti Plzeňský Prazdroj a.s.. Pivovar Radegast je nejmladším a zároveň nejmodernějším pivovarem v České republice. Při prohlídce pivovaru se návštěvníci seznámí s historií pivovaru i varním procesem piva, s výrobou sladu, uvidí zde cylindrokónické tanky v nichž probíhá hlavní kvašení piva a jak probíhá plnění lahví. Návštěvníci nahlédnou také do ležáckého sklepa a do varny, kde spatří pivovarské pstruhy, jež jsou zárukou čisté vody. Prohlídka je završena ochutnávkou piva Radegast.⁷⁸

Návrh programu akcí

Pivovar se na realizaci podílí např. zajištěním prohlídek se sníženým vstupným, slosovateľnými vstupenkami, jejichž majitelé mohou soutěžit o drobné ceny a také zajištěním prodeje gastronomických specialit MSK. Agentura pro regionální rozvoj zajišťuje prezentaci klasického pivovarského řemesla – plzeňských Bednářů, vystoupení lidového souboru, ochutnávky místních specialit, siláckou show a soutěže jako např. válení sudů, či skládání pivních sudů na čas. Promotým Moravskoslezského kraje realizuje celodenní soutěž pro všechny návštěvníky.⁷⁹

Technické muzeum Tatra Kopřivnice

Unikátní technické muzeum bylo založeno v roce 1947. Nabízí expozici nejen 60 osobních a nákladních automobilů, ale také podvozků, motorů a dalších částí automobilů a jejich modelů. Expozice provádí návštěvníky vývojem automobilky Tatra již od jejího počátku, kdy v roce 1897 vznikl první automobil s názvem Präsident. Kromě automobilů expozice nabízí také kdysi nejrychlejší vlak Československa „Slovenská strela“, dvouplošník Tatra 131 nebo sněžný skútr. Součástí muzea je také síň slávy věnována manželům Zátopkovým.⁸⁰

⁷⁸ BESKYDY. *Pivovar Radegast Nošovice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.beskydy.cz/content/beskydy-technicke-zajimavosti-vyznamne-stavby-pivovar-radegast-nosovice.aspx>.

⁷⁹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁸⁰ ASTRONOMICKÉ CESTOVÁNÍ. *Technické muzeum Tatra Kopřivnice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.astrocesty.eu/lokality/detail/technicke-muzeum-tatra-koprivnice.html>.

Návrh programu akcí

Technické muzeum zajišťuje prohlídky se zlevněným vstupným, prohlídky běžně nepřístupných míst – depozitář nevystavených aut nebo možnost projížďky historickým automobilem. Agentura pro regionální rozvoj má na starosti realizaci technicko-dramaticko-hudebních aktivit uvnitř i mimo areál muzea. Soutěže pro malé i velké, zaměřené jak jinak, než na automobily, jsou realizovány Moravskoslezským krajem.⁸¹

Úzkokolejná dráha Třemešná ve Slezsku - Osoblaha

Osoblažská úzkokolejka byla uvedena do provozu roku 1898. Zvolen byl úzký rozchod 760 mm, protože tak trať lépe přilnula k terénu. Úzkorozchodová trať na trase Třemešná ve Slezsku – Osoblaha je dlouhá 20 km a má celkem 8 mostů a 102 oblouků. Provozovatelem jsou Slezské zemské dráhy. Od května 2005 je na „osoblažce“ zaveden pravidelný parní provoz. Návštěvníci se tak mohou parním vláčkem svézt na trati Třemešná ve Slezsku – Liptaň – Dívčí Hrad – Horní Povelice – Amalín – Slezské Rudoltice – Koberno – Bohušov – Osoblaha.⁸²

Návrh programu akcí

Provozovatel úzkokolejky zajišťuje prohlídky lokomotivních dep s výkladem v Třemešné ve Slezsku i v Osoblaze, výpravu dvou proti sobě jedoucích parních vlaků z Třemešné a Osoblahy se zastávkou ve Slezských Rudolticích, kde je zajištěn program a možnost prohlídky parních lokomotiv. Součástí vlaku jedoucího ze stanice Třemešná bude pivní vagon, kde se mohou cestující občerstvit. Cestující, kteří nastoupí cestu v dobových kostýmech meziválečného období 20. století mají nárok na 50% slevu z jízdného. V železniční stanici Osoblaha bude připraven funkční model parní lokomotivy, jenž je možno si prohlédnout a asi 100m se nechat svézt. V Třemešné ve Slezsku bude připraveno k prohlédnutí modelové kolejiště. Provozovatel má na starosti také ozvučení a moderování akce. Agentura pro regionální rozvoj realizuje prostřednictvím vybrané firmy program ve Slezských Rudolticích, ochutnávky a prodej gastronomických specialit, vystoupení dechového orchestru, mažoretok a show Železného Zekona táhnoucího parní vlak. Soutěž

⁸¹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁸² SLEZSKÉ ZEMSKÉ DRÁHY A OSOBLAŽSKO. *Historie* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.osoblazsko.com/historie>.

pro všechny návštěvníky zajišťuje Moravskoslezský kraj. Nebude chybět ani soutěž pro nejmenší účastníky v kreslení parního vláčku.⁸³

Vagonářské muzeum ve Studénce

Vagonářské muzeum se již od roku 1956 nachází na zámku ve Studénce, kde zabírá celkem tři poschodí. Návštěvníci zde mohou vidět počátky dopravy již od středověku, nejstarší železniční tratě či prezentaci výrobců železniční techniky. Celé jedno podlaží je věnováno vagónce Studénka, kde je prezentován její vývoj i výrobky od historie až po současnost. Součástí muzea je také sál s funkční modelovou dráhou a expozicí o současném životě ve Studénce a jejím okolí.⁸⁴

Návrh programu akcí

Provozovatel muzea zajišťuje prohlídku zámku a vagonářského muzea. Občerstvení, silácká show Železného Zekona, ozvučení a moderování akce a vystoupení místní kapely zajišťuje Agentura pro regionální rozvoj. Ve spolupráci s firmou ŠKODA VAGONKA mohou návštěvníci shlédnout také makety nových typů vozů. Soutěže pro děti i dospělé s železniční tematikou připravuje Moravskoslezský kraj.⁸⁵

Vodní mlýn Wesselsky

Budova mlýnu pocházející ze 16. století se nachází v obci Loučky po pravé straně řeky Odry. Měl tehdy tři vodní kola a patřilo k němu i pole. V roce 1762 koupil mlýn Johann Wesselsky, jež se zavázal postavit zde novou výměnkářskou světničku. V roce 1946 převzal mlýn Hubert Pazdera, podle nějž se mlýnu říká také pazderův. Po válce již mlynářská činnost nebyla provozována a mlýn do roku 1947 dodával elektřinu do místní vesnice. Pazdera zde až do roku 1959 provozoval soukromou hospodářskou činnost, kterou musel pod vlivem celospolečenských událostí ukončit. Po té začal mlýn chátrat. Nyní je ve vlastnictví rodiny Králových, která mlýn rekonstruuje.

Návštěvníci dnes mohou vidět historický mlýn s ojedinělou technologií, funkčním mlýnským kolem o průměru 3,6 metrů a obnovenou transmisí pro pohon zemědělských strojů. Také je zde možno shlédnout ukázky využití přírodních materiálů ve stavebnictví,

⁸³ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

⁸⁴ SAK STUDÉNKA. *Muzeum* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.sak-studenka.cz/index.php/kultura-2/muzeum>.

⁸⁵ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

demonstrace využití vodní síly a dále mohou návštěvníci získat mnoho informací o mlynářství, hospodaření a jiných činnostech na mlýně.⁸⁶

Návrh programu akcí

Objekt zajišťuje prohlídku vodního mlýna i jeho areálu za doprovodu průvodce, ukázkou chodu vodního kola a další funkční mlýnské technologie. Prohlídka je založena na aktivní participaci návštěvníků – zapojení do činností souvisejících s chodem mlýna, možnost vyzkoušení funkce mlynáře a dalších pracovníků. Agentura pro regionální rozvoj realizuje prostřednictvím zvolené firmy např. povídání o životě ve mlýně s ukázkami užívaných předmětů a fotografií, čtení a promítání pohádek s mlynářskou a vodnickou tematikou či divadelní představení. Moravskoslezský kraj realizuje soutěže pro děti i dospělé – hledání hastrmana či vědomostní kvízy. Děti se mohou zúčastnit také aktivit jako malování a kreslení v areálu mlýna nebo jednoduchých sportovních soutěží jako skok přes potůček a šplh po stromě. Spolu s místní osvětovou organizací zajišťuje ARR aktivity i v blízkosti areálu mlýna – vystoupení místní kapely.⁸⁷

3.3.3. Financování a rozpočet projektu

Finanční plán projektu je sestavován na dobu 5 let povinné udržitelnosti, což je referenční období pro posuzování projektů do 10 mil. Kč.

3.3.3.1. Rozpočet projektu

Příjmy

Jelikož se jedná o neziskový projekt zaměřený na realizaci strategických cílů kraje, nejsou v rámci projektu generovány žádné příjmy.

Výdaje

Kalkulace všech výdajů projektu je založena na předběžných nabídkách a ceníků distributorů. Podle toho, kdy byly výdaje projektu realizovány, rozlišujeme:

- výdaje předinvestiční fáze,
- výdaje investiční fáze,
- výdaje provozní fáze projektu.

⁸⁶ KUDY Z NUDY. *Vodní mlýn Wesselsky v Loučkách* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Vodni-mlyn-Wesselsky-v-Louckach.aspx>.

⁸⁷ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atrakcí*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 str.

Výdaje v jednotlivých fázích projektu dělíme na:

Způsobilé výdaje

Způsobilé výdaje jsou výdaje, které jsou v souladu s článkem 56 nařízení č. 1083/2006, s článkem 7 nařízení č. 1080/2006, s Pravidly způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007–2013 – usnesení vlády č. 61/2007, s Metodickou příručkou způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007–2013. Způsobilé výdaje musí splňovat následující podmínky:

- „musí být vynaloženy v souladu s cíli programu a příslušné oblasti intervence a musí bezprostředně souviset s realizací projektu,
- realizace projektu nesmí být ke dni schválení prvního Rozhodnutí o poskytnutí dotace ukončena,
- musí být zaplacený před předložením závěrečné monitorovací zprávy,
- musí být řádně doloženy průkaznými doklady“.⁸⁸

Nezpůsobilé výdaje

Nezpůsobilé výdaje, neboli neuznatelné náklady, jsou výdaje, které nemohou být spolufinancovány ze strukturálních fondů a to v souladu s článkem 56 nařízení Rady (ES) č.1083/2000, s nařízením Komise (ES) č.1828/2006 a v souladu s Pravidly způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007—2013. V prováděcím dokumentu operačního programu jsou nezpůsobilé a způsobilé výdaje uvedeny zvlášť. Existují-li v projektu nezpůsobilé výdaje, musí být vykázány ve finančním plánu projektu a jsou vždy financovány z vlastních zdrojů žadatele.⁸⁹

Výdaje projektu v předinvestiční fázi

Při kalkulaci rozpočtu musíme počítat také s výdaji vynaloženými před samotnou realizací projektu, s výdaji předinvestiční fáze.

⁸⁸ VSETÍN, OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA. *Způsobilé a nezpůsobilé výdaje projektů* [online]. [cit. 2014-26-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/zpusobile-a-nezpusobile-vydaje-projektu/d-485375/p1=17227>.

⁸⁹ STRUKTURALNÍ FONDY. *Nezpůsobilé výdaje (neuznatelné náklady)* [online]. [cit. 2014-26-02]. Dostupný z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/N/Nezpusobile-vydaje-%28neuznatelne-naklady%29>.

Tabulka č. 1: Výdaje projektu v předinvestiční fázi (Kč)

Typ výdaje	Název výdaje	Cena
Způsobilé výdaje	V této fázi nejsou kalkulovány	0.00
	Celkem způsobilé výdaje	0.00
Nezpůsobilé výdaje	Osobní výdaje realizačního týmu	158,925.40
	Celkem nezpůsobilé výdaje	158,925.40
Celkem předinvestiční výdaje		158,925.40

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s., str. 39.

Výdaje projektu v investiční fázi

Tabulka č. 2: Výdaje projektu v investiční fázi (Kč)

Typ výdaje	Název výdaje	Cena
Způsobilé výdaje	Osobní výdaje realizačního týmu	611,044.80
	Grafický návrh – logotype	100,000.00
	Propagační předměty	425,044.00
	Program měsíce technických atraktivit	3,600,000.00
	Vzdělávací kurzy	288,000.00
	Náklady na občerstvení	14,400.00
	Organizace výběrových řízení	60,000.00
	DPH 20%	897,488.80
	Celkem způsobilé výdaje	5,995,977.60
Nezpůsobilé výdaje	V této fázi nejsou kalkulovány	0.00
	Celkem nezpůsobilé výdaje	0.00
Celkem investiční výdaje		5,995,977.60

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s., str. 39.

Výdaje projektu v provozní fázi

Provozní výdaje projektu jsou nízké, jedná se pouze o případné opravy a údržbu venkovních informačních cedulí a cestovné pro člena projektového týmu. Veškerý nakoupený majetek má životnost delší než 5 let, s reinvesticemi se tedy ve finančním plánu nepočítá.⁹⁰

Tabulka č. 3: Výdaje projektu v provozní fázi (Kč)

Položka	Výdaj vč. odvodů	Odvody SP a ZP	SP a ZP z výdaje	Výdaj bez odvodů	Poznámka
Osobní výdaje	0.0	34%	0.0	0.0	
	Výdaj s DPH	DPH	DPH z výdaje	Výdaj bez DPH	
Opravy a udržování	5,000.0		800.0	4,200.0	
-opravy	5,000.0	20%	800.0	4,200.0	Běžné opravy majetku - oprava venkovních informačních cedulí
Ostatní služby	3,000.0		500.0	2,500.0	
-cestovné	3,000.0	20%	500.0	2,500.0	Cestovní náklady na konference, promoakce apod., v rámci propagace STA v provozní fázi
Reinvestice	0.0	20%	0.0	0.0	V rámci referenčního období se nepředpokládá obnova majetku

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s., str. 40.

Osobní výdaje realizačního týmu

Osobní výdaje realizačního týmu jsou rozděleny do předinvestiční a investiční fáze, pouze však osobní výdaje v investiční fázi jsou zařazeny do celkových způsobilých výdajů. Osobní výdaje projektového týmu v předinvestiční fázi jsou v celkové výši **158 925,40 Kč** a v investiční fázi **611 044,80 Kč**. Projektový tým bude na udržitelnosti projektu pracovat i nadále v provozní fázi v roli administrátorů a koordinátorů projektu. V provozních nákladech se však tyto mzdové náklady neprojeví, jelikož pracovníci projektového týmu budou aktivity spojené s projektem vykonávat v rámci své pracovní doby a žádný výdaj navíc, který by ovlivnil provozní peněžní tok, tak nevznikne.

⁹⁰ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

3.3.3.2. *Zdroje financování*

Projekt **Stezka technických atraktivit** (CZ.1.10/2.4.00/04.01236) je financován z vlastních prostředků ARR, z prostředků Moravskoslezského kraje a z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS 2 Moravskoslezsko 2007–2013. Projekt spadá pod prioritní osu 2 – Podpora prosperity regionu, oblast podpory 2.4 – Marketing regionu.

Finanční krytí v předinvestiční fázi

Přípravné práce na projektu jako příprava žádosti vč. všech povinných příloh, realizovány projektovým týmem, byly financovány z vlastních zdrojů žadatele – Agentury pro regionální rozvoj. Celkové výdaje v předinvestiční fázi jsou tvořeny částkou **158 925,4 Kč**.

Finanční krytí v investiční fázi

Financování investiční fáze projektu je zajišťována z vlastních zdrojů Agentury pro regionální rozvoj a finančních prostředků Moravskoslezského kraje, které jsou 100% ve vlastnictví ARR dle *Usnesení zastupitelstva Moravskoslezského kraje o poskytnutí prostředků na spolufinancování projektu Stezka technických atraktivit*. Prostředky ARR a MSK pokryjí financování investiční fáze projektu a navazují na ně dvě modifikované platby a jedna závěrečná platba z ROP.

Agentura pro regionální rozvoj doložením výpisu z účtu prokázala, že disponuje dostatečnými finančními zdroji, které je možné použít na spolufinancování projektu. Tyto zdroje jsou použity na spolufinancování realizační fáze (15% hodnoty způsobilých výdajů projektu + nezpůsobilé výdaje projektu) ve výši 1 058 400 Kč. Jedná se o nenávratné prostředky, jež jsou financovány z vlastních prostředků žadatele a prostředků MSK, které byly poskytnuty žadateli.⁹¹

⁹¹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

Tabulka č. 4: Finanční zdroje poskytnuty z Regionálního operačního programu Moravskoslezsko

Finanční zdroje z ROP	Částka	Datum předložení žádosti o platbu	Peníze budou připsány ve čtvrtletí
1. modifikovaná platba z ROP	1,847,200.00	31.10.2012	IV.Q.2012
2. modifikovaná platba z ROP	1,326,900.00	31.10.2013	IV.Q.2013
Závěrečná platba z ROP	1,922,480.96	31.07.2014	IV.Q.2014
Celkem finanční prostředky v investiční fázi	5,096,580.96		

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických aktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s. Vlastní zpracování.

První dvě platby ve výši 3 174 100 Kč již tedy byly přijaty na technický účet u České spořitelny. Poslední, závěrečná platba pokryje náklady spojené s realizací posledního ročníku měsíce technických aktivit (léto 2014) a další služby.

Tabulka č. 5: Celkové finanční zdroje v investiční fázi projektu a jejich % podíl na celkových veřejných zdrojích

Finanční zdroje	Částka	Procentuální podíl na celkových nákladech
Prostředky Moravskoslezského kraje	899,396.64	15%
Prostředky z ROP	5,096,580.96	85%
Celkem finanční prostředky v investiční fázi	5,995,977.60	100%

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických aktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s. Vlastní zpracování.

Celkové výdaje investiční fáze projektu ve výši **5 995 977,6 Kč** jsou kryty ze zdrojů Moravskoslezského kraje (15%) a z Regionálního operačního programu Moravskoslezsko (85%).

Finanční krytí v provozní fázi

Jak již bylo zmíněno výše, v provozní fázi se předpokládá navýšení finančních prostředků pouze na údržbu informačních cedulí a cestovné člena týmu ARR v rámci prezentace výstupů projektu v provozní fázi. Náklady na údržbu cedulí budou hrazeny z rozpočtu jednotlivých technických aktivit, jelikož cedula jsou v jejich správě na základě smlouvy o výpůjčce. Cestovné bude hrazeno z rozpočtu Agentury pro regionální rozvoj.⁹²

⁹² AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických aktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

Tabulka č. 6: Celkové náklady projektu a zdroje jejich krytí

Typ výdajů	Částka	Finanční krytí zdrojů
Způsobilé výdaje projektu	5,995,997.60	MSK+ROP Moravskoslezsko
Nezpůsobilé výdaje projektu	158,925.44	Agentura pro regionální rozvoj
Celkové výdaje projektu	6,154,903.04	

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s. Vlastní zpracování.

Celkové náklady projektu jsou tvořeny částkou **6 154 903,04 Kč**, které jsou složeny ze způsobilých výdajů ve výši 5 995 997,60 Kč, na které je čerpána dotace ve výši 85% a nezpůsobilými výdaji ve výši 158 925,44 Kč. Profinancování a spolufinancování realizace projektu je zajištěno vlastními prostředky Agentury pro regionální rozvoj a prostředky MSK. Projekt je neziskový a jako takový negeneruje žádné příjmy.⁹³

4. Zhodnocení efektivnosti realizace TECHNO TRASY

V této kapitole se zabýváme vyhodnocením efektivnosti realizace produktu Techno trasy v rámci projektu Stezka technických atraktivit. Aby mohlo být zhodnoceno, jestli měl projekt nějaký přínos a v jaké míře, byla použita komparativní metoda, kterou byly porovnávány počty návštěvníků jednotlivých technických atraktivit v roce 2011, tzn. před započítáním realizace projektu, s počty návštěvníků v letech 2012 a 2013, kdy již projekt probíhal. Pro komparaci byly využity hodnoty získány z interních materiálů Agentury pro regionální rozvoj, a které vypovídají o tom, zda realizace projektu ovlivnila návštěvnost jednotlivých atraktivit a zda je tedy přínosem pro rozvoj regionu. Veškeré tabulky, které byly v procesu komparace vytvořeny, jsou k nahlédnutí v přílohách této diplomové práce.

4.1. Hodnocení vlivu projektu na vývoj návštěvnosti jednotlivých atraktivit

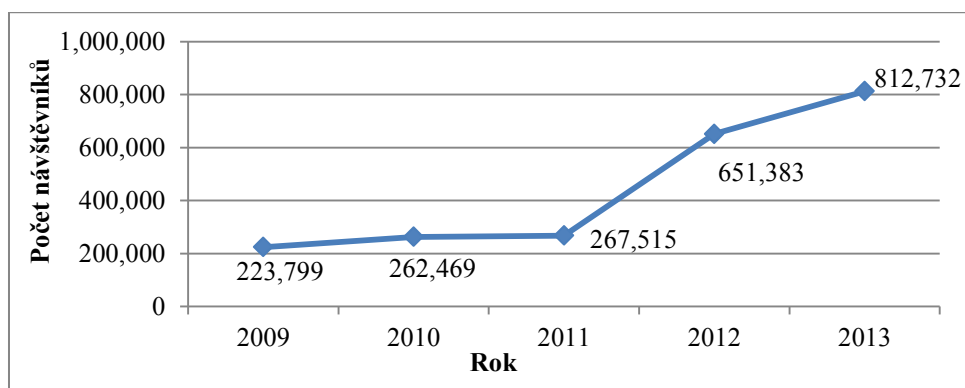
Techno trasy

Celková návštěvnost

Nejprve se věnujme vyhodnocení celkové návštěvnosti všech objektů Techno trasy. Pro lepší srovnání jsou uvedeny počty návštěvníků v letech 2009 – 2013.

⁹³ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.

Graf č. 1: Trend celkové návštěvnosti objektů Stezky technických atraktivit

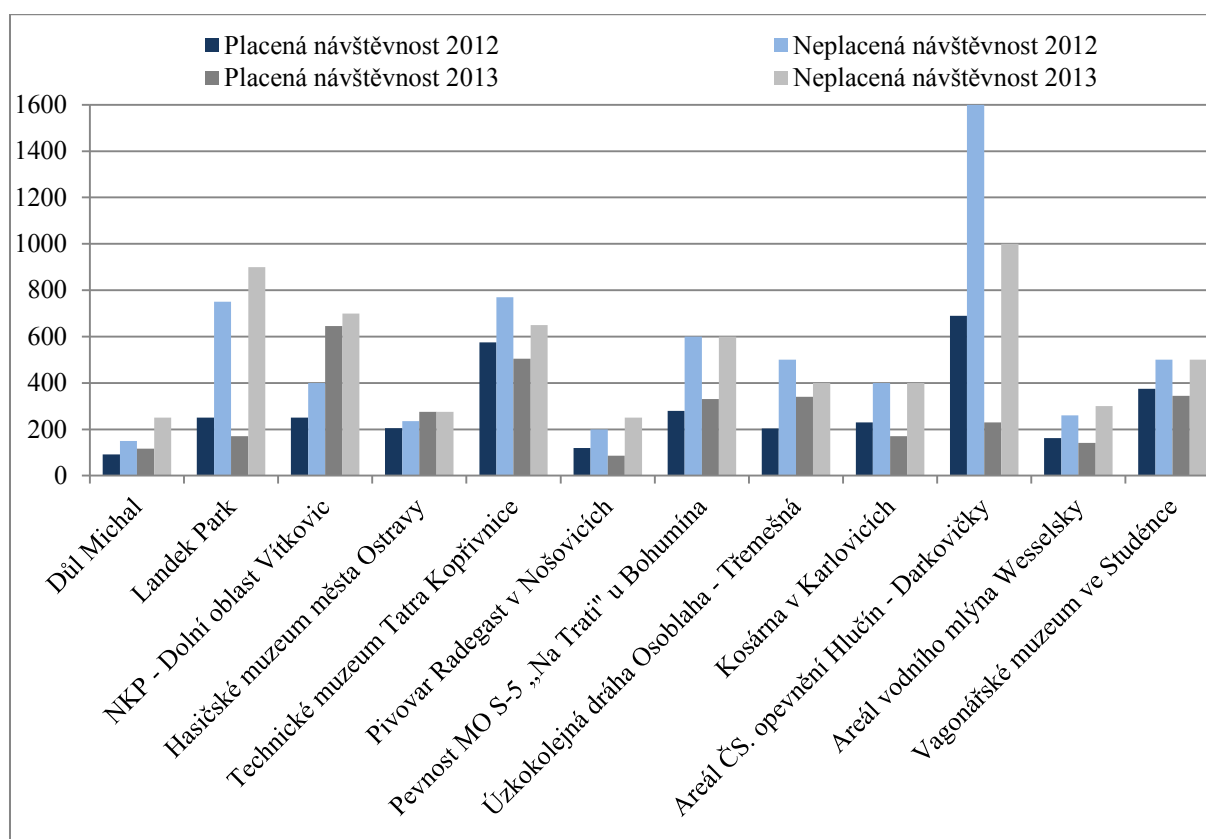
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Z uvedeného grafu jasně vyplývá, že trend celkové návštěvnosti objektů Stezky technických atraktivit je rostoucí. Při náhledu do tabulky č. 7, kterou nalezneme v přílohách, však zjistíme, že prudký nárůst celkové návštěvnosti je způsoben především zvýšením návštěvnosti v Dolní oblasti Vítkovic a NP Lanek, kde probíhá realizace také jiných projektů, které mají na návštěvnost velký vliv. Celkový vývoj návštěvnosti je těmito projekty ovlivněn, proto je třeba sledovat vývoj návštěvnosti také v jednotlivých atraktivitách zvlášť.

Sledování návštěvnosti v rámci akcí Fajne léto

Kromě celkové návštěvnosti subjektů za celý rok je sledován také počet osob, které danou atraktivitu navštívily během konání akcí Fajne léto. Rozlišujeme celkový odhadovaný počet návštěvníků a počet návštěvníků, kteří si v den akce zakoupili vstupenku na prohlídku daného objektu – tzv. placenou návštěvnost.

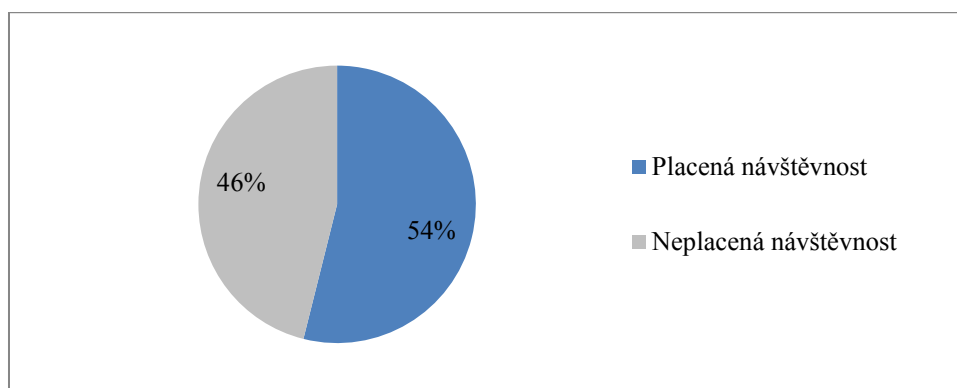
Graf č. 2: Celková návštěvnost akcí Fajne léto

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Jak je znázorněno ve výše uvedeném grafu č. 2, návštěvnost akcí Fajneho léta byla u většiny subjektů v roce 2013 o něco nižší, než v roce 2012. Příčinou snížené návštěvnosti akcí v roce 2013 může být především fakt, že občané navštívili danou atraktivitu již v prvním roce realizace projektu, anebo nepřízeň počasí, s níž bylo nuceno se potýkat na některých akcích v roce 2013. Počet účastníků na akcích Fajneho léta tedy lehce poklesl a to jak celkový odhadovaný počet z 6365 osob v roce 2012 na 6226 osob v roce 2013, tak placená účast z 3431 osob v roce 2012 na 3353 osob v roce 2013.

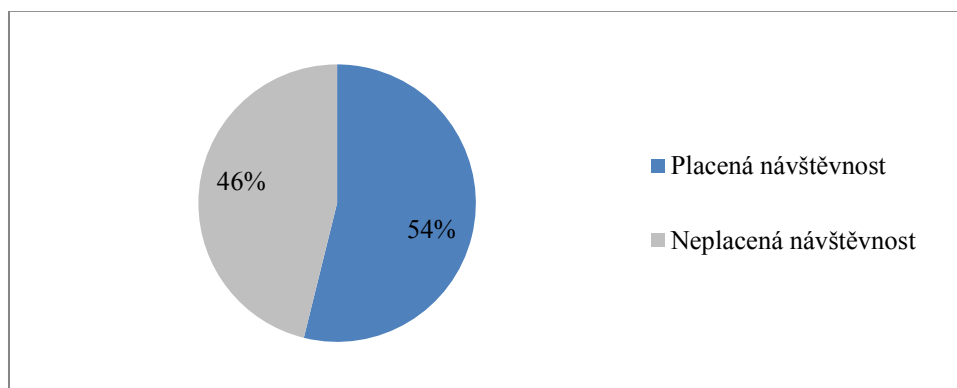
Graf č. 3: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Co se týče poměru účastníků, kteří se akcí v roce 2012 účastnili, v grafu č. 3 vidíme, že počet osob, které se účastnily pouze doprovodného kulturního programu, je méně – 46% (2934 návštěvníků) než osob, které současně přišly navštívit i daný objekt – 54% (3431 osob).

Graf č. 4: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Stejně jako v roce 2012 i na akcích konaných v roce 2013 lehce převládá počet placených účastí – 54% (3 353 osob) nad účastmi neplacenými – 46% (2 873 osob).

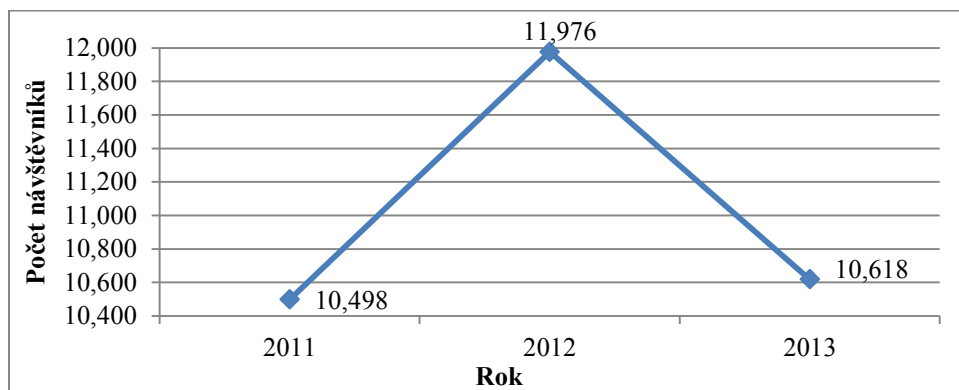
Z grafů tedy vyplývá, že v obou letech se přibližně větší polovina návštěvníků účastnila akcí Fajneho léta nejen kvůli doprovodného kulturního programu, ale také za účelem návštěvy příslušné technické atraktivity.

Jak už bylo zmíněno výše, jelikož celkové počty návštěvníků mohou být ovlivněny různými okolnostmi, které pak mohou zkreslovat celkové hodnocení úspěšnosti projektu, je hodnocena také návštěvnost u každého objektu zvlášť.

Důl Michal

V následujícím grafu vidíme, že s realizací projektu došlo k nárůstu návštěvnosti z 10,498 v roce 2011 na 11,976 návštěvníků v roce 2012, což představuje meziroční nárůst 14%. V roce 2013 počet návštěvníků opět klesá, což může být způsobeno tím, že občané navštívili daný objekt již v předchozím roce.

Graf č. 5: Trend návštěvnosti Dolu Michal

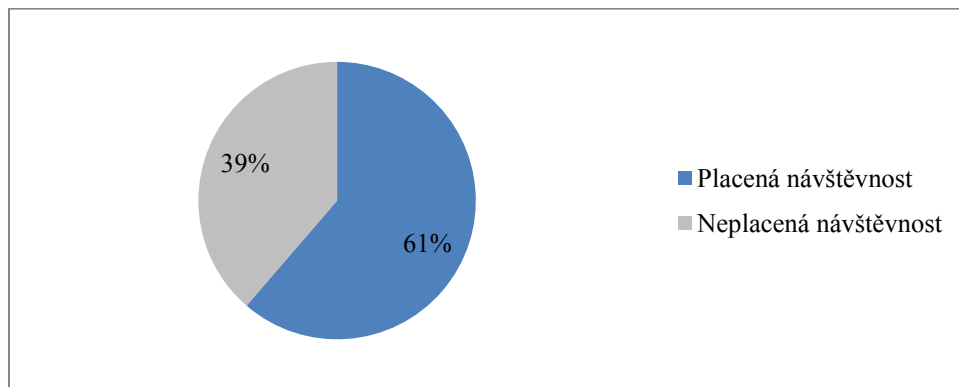

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Vzhledem k nárůstu návštěvnosti mezi lety 2011 a 2012 a jejímu opětovnému poklesu v roce 2013 můžeme trend návštěvnosti Dolu Michal tak označit jako kolísavý.

Akce Fajne léto v dole Michal jsou úspěšné, což lze odvodit z nárůstu počtu účastníků v jednotlivých letech a to ze 150 osob v roce 2012 na 250 osob v roce 2013 (přílohy, tabulka č. 10).

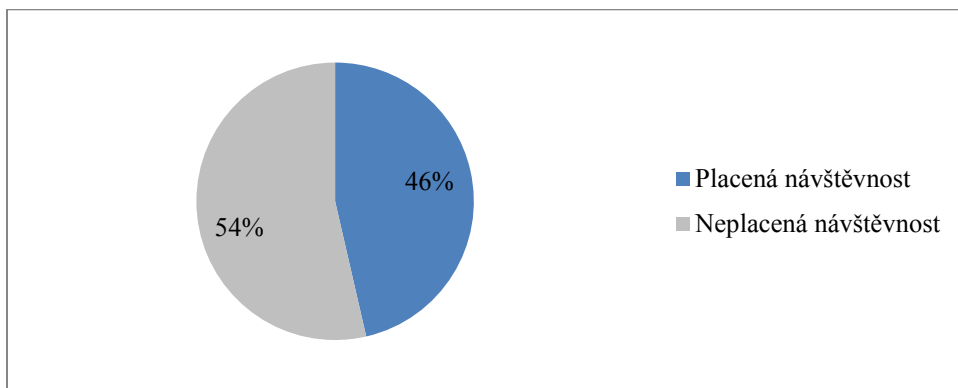
Graf č. 6: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Dole Michal v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Také poměr placené a neplacené návštěvnosti akce v roce 2012 je uspokojivý. V den konání akce si 61%, tedy 92 účastníků zakoupilo také vstupenku na prohlídku objektu a 39% - 58 osob se účastnilo pouze doprovodného kulturního programu.

Graf č. 7: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Dole Michal v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály.* Vlastní zpracování.

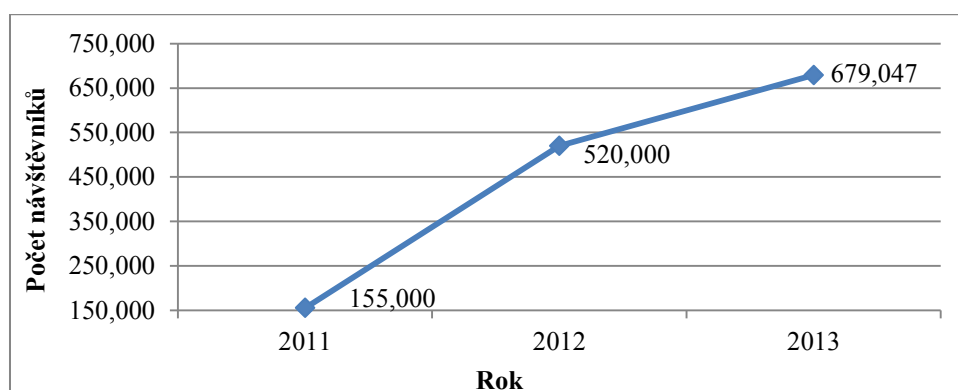
Jak lze předpokládat, v roce 2013 se počet placených účastí mírně snížil, především z důvodu návštěvnosti daného objektu již v předchozím roce a to na 46% placené návštěvnosti (116 osob) a 54% neplacené návštěvnosti (134 osob), kdy se účastníci přišli jen pobavit na kulturní program.

Dolní oblast Vítkovic a Landek Park

Celkový počet návštěvníků v jednotlivých letech byl v objektech Landek Park a Dolní oblast Vítkovic sledován dohromady za oba objekty.

V letech 2012 a 2013 došlo k prudkému nárůstu počtu návštěvníků – přes půl milionu osob, oproti roku 2011, kdy atraktivitu navštívilo pouze 155 000 osob. Jak jsem již uvedla na počátku této kapitoly, návštěvnost v těchto subjektech je ovlivněna především vlastními realizovanými projekty a projekt Stezka technických atrakcí spolu s produktem Techno trasa se na vývoji počtu návštěvníků podílí jen okrajově.

Graf č. 8: Trend vývoje návštěvnosti v Landek Parku a Dolní oblasti Vítkovic

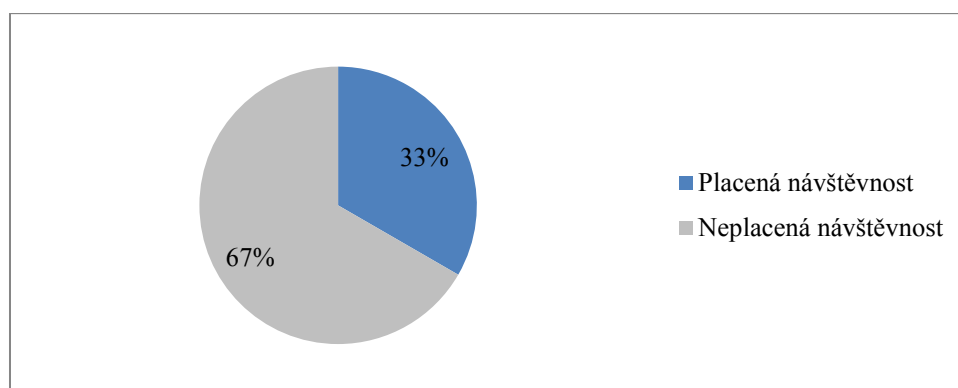

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

I přes to, že vývoj počtu návštěvníků u těchto atraktivit není ovlivněn především projektem Stezka technických atraktivit, považujeme trend vývoje návštěvnosti v Landek Parku a v Dolní oblasti Vítkovic za rostoucí.

Akce Fajneho léta můžeme i zde považovat za úspěšné. Došlo k nárůstu celkové odhadované návštěvnosti ze 750 osob v roce 2012 na 900 osob v roce 2013.

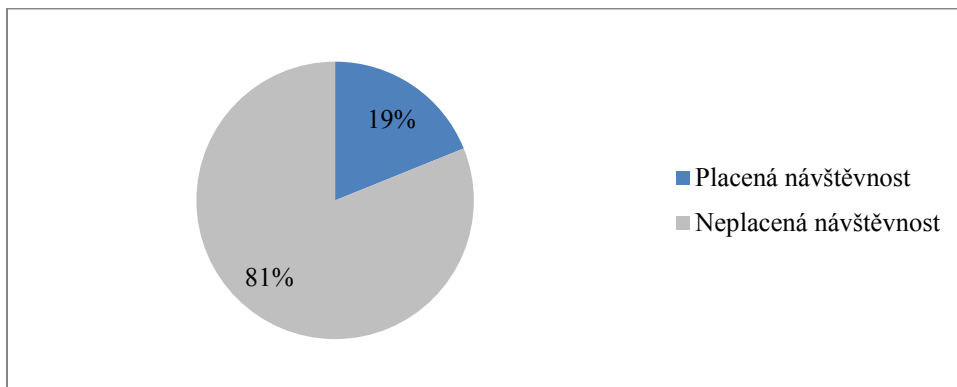
Graf č. 9: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Landek Parku v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Dle výše uvedeného grafu můžeme usuzovat, že návštěvníci se však přišli účastnit především doprovodného kulturního programu – 500 osob, což je 67% všech účastníků, a pouze 33% - 250 osob, si koupilo vstupenku a navštívili také samotnou atraktivitu.

Graf č. 10: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Landek Parku v roce 2013

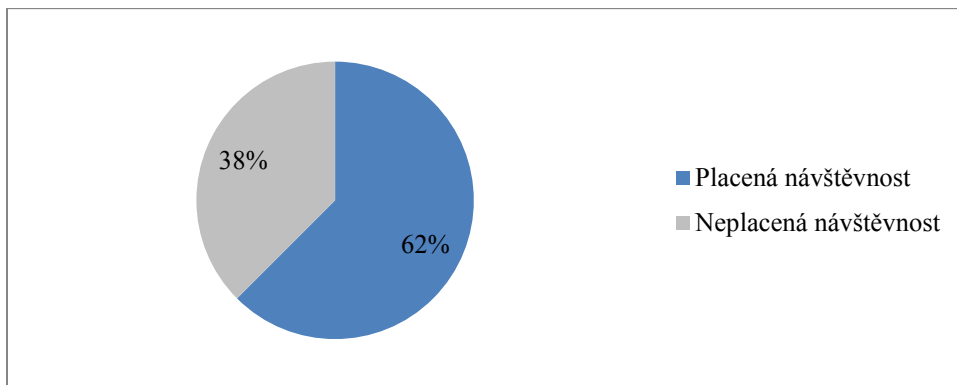

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

V roce 2013 byla placená účast na akci Fajneho léta ještě nižší a to pouhých 19% - 170 osob a 81% - 730 účastníků se přišlo podívat pouze na doprovodný program. Opět je tato skutečnost ovlivněna především návštěvností již v minulých letech.

Také odhadovaný celkový počet návštěvníků Fajneho léta v Dolní oblasti Vítkovic narůstal a to ze 400 osob v roce 2012 na 700 osob v roce 2013.

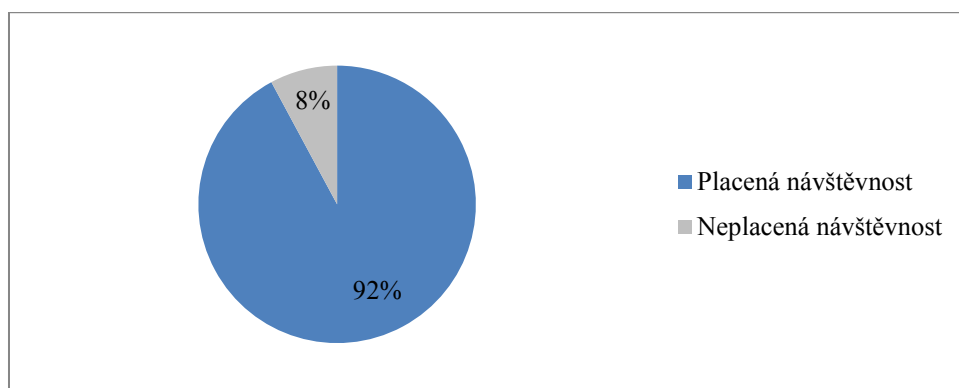
Graf č. 11: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v DOV v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Na rozdíl od Landek Parku, podíl placených návštěvností akce Fajne léto v roce 2012 v Dolní oblasti Vítkovic převyšuje podíl neplacených návštěvností a to v poměru 62% (250 osob) placených a 38% (150 osob) neplacených návštěvností.

Graf č. 12: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v DOV v roce 2013

Zdroj: ARR, vlastní zpracování.

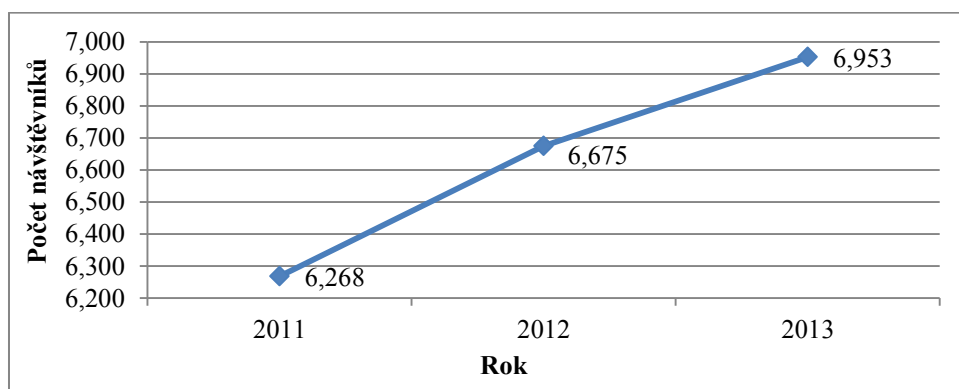
V roce 2013 se počet placených účastí na akci Fajneho léta ještě zvýšil a tvořil celých 92%, což je 645 návštěvníků z celkové odhadované účasti a pouze 8%, asi 55 návštěvníků se účastnili pouze doprovodného kulturního programu. Opět je ale třeba poznamenat, že počet placených účastí je ovlivněn změnami v Dolní oblasti Vítkovic, způsobenými realizací jejich vlastních projektů.

Hasičské muzeum města Ostravy

V následujícím grafu můžeme vidět, že celkový počet návštěvníků se v jednotlivých letech mírně zvyšuje.

Mezi roky 2011 a 2012, kdy začala realizace projektu, dochází k meziročnímu nárůstu návštěvnosti o 6% a to z 6 268 osob v roce 2011 na 6 675 osob v roce 2012. V roce 2013 pak dochází k pokračování nárůstu návštěvnosti.

Graf č. 13: Trend vývoje návštěvnosti Hasičského muzea města Ostravy

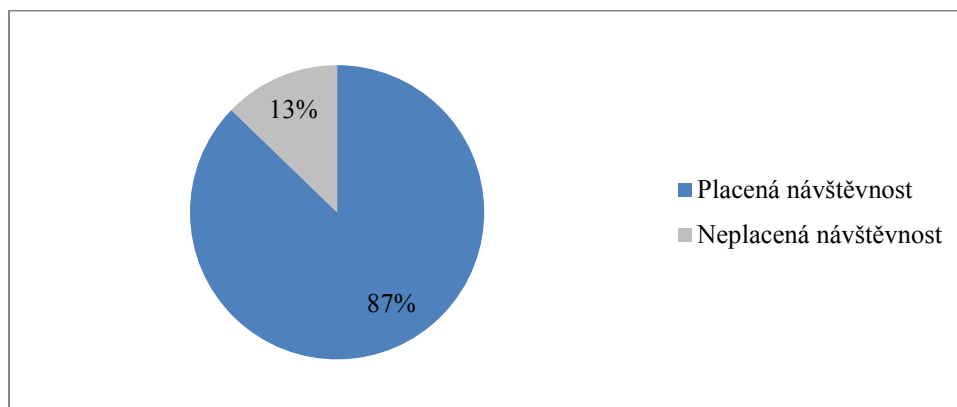

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Trend vývoje návštěvnosti Hasičského muzea města Ostrava lze tedy jednoznačně považovat za rostoucí.

I v případě akcí Fajneho léta dochází k mírnému nárůstu odhadované celkové návštěvnosti a to z 235 osob v roce 2012 na 276 osob v roce 2013.

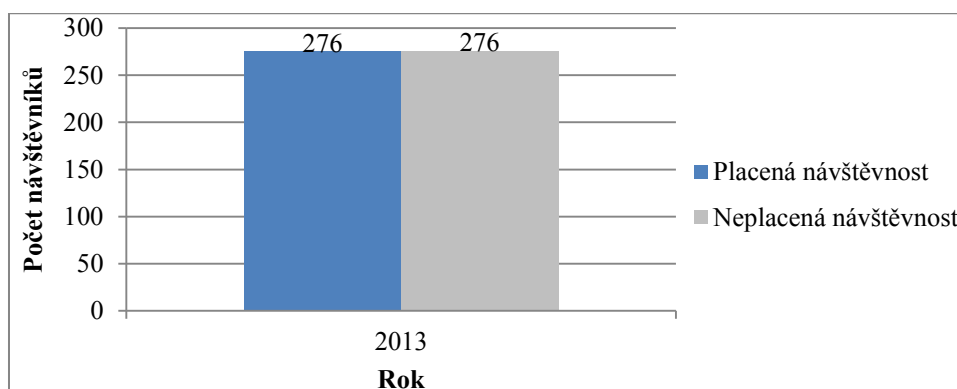
Graf č. 14: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Hasičském muzeu města Ostravy v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Podle uvedeného grafu vidíme, že počet účastníků, kteří si zakoupili vstupenku na prohlídku muzea, dalece převyšuje počet návštěvníků, kteří se přišli účastnit pouze doprovodné kulturní akce a to v poměru 87% (205 osob) placených návštěvníků a 13% (asi 30 osob) neplacených návštěvníků.

Graf č. 15: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Hasičském muzeu města Ostravy v roce 2013

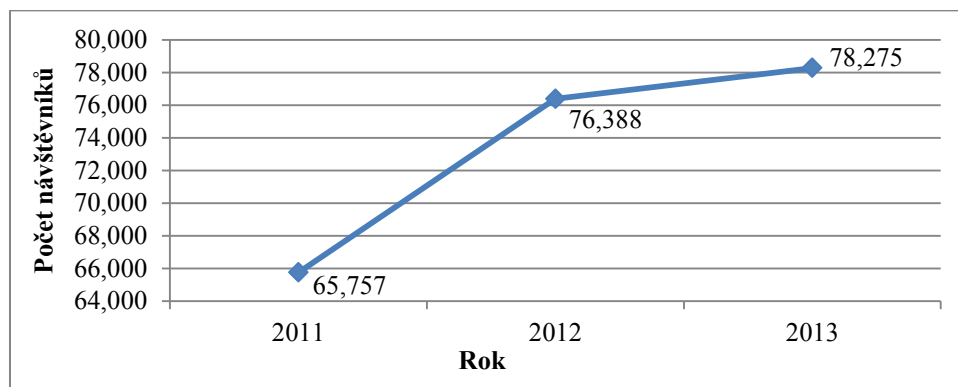
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

V roce 2013 se během průběhu akce Fajne léto nevybíralo v Hasičském muzeu města Ostravy vstupné. Proto je placená návštěvnost shodná s celkovým odhadovaným počtem návštěvníků, jelikož se předpokládá, že když bylo vstupné zdarma, převážná většina účastníků akce muzeum navštívila.

Technické muzeum Tatra Kopřivnice

Celková roční návštěvnost Technického muzea Tatra v Kopřivnici stoupá. Jak vidíme v grafu č. 16, od roku 2011 kdy muzeum navštívilo 65 757 osob, počet návštěvníků stoupl na 76 388 osob v roce 2012. Meziroční nárůst mezi lety 2011 a 2012 je 16%.

Graf č. 16: Trend vývoje návštěvnosti Technického muzea Tatra Kopřivnice

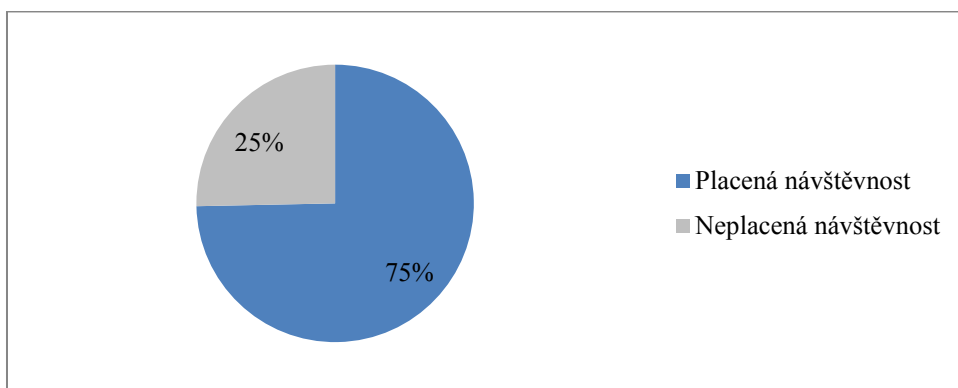

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Z vyobrazeného grafu vyplývá, že i v roce 2013 došlo ke zvýšení počtu návštěvníků oproti předešlým dvěma rokům a to na 78 275 osob. Trend vývoje počtu návštěvníků Technického muzea Tatra v Kopřivnici je tedy rostoucí.

Celkový odhadovaný počet účastníků na akci Fajne léto byl v roce 2012 o něco vyšší, 770 účastníků, než v roce 2013, 650 účastníků (můžeme ověřit v přílohách, tabulka č. 16). Tento pokles mohl být způsoben jak již uskutečněnou návštěvou atraktivit v minulém roce 2012 nebo také z důvodu nepřízně počasí, se kterou se organizátoři akce v létě 2013 často potýkali (deštivo nebo naopak velká horka).

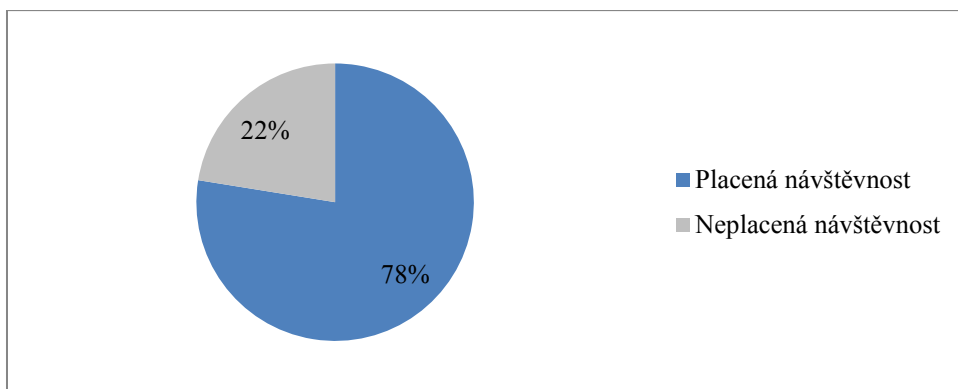
Graf č. 17: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Technickém muzeu Tatra Kopřivnice v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Počet placených návštěvností na akci Fajne léto v roce 2012 zdaleka převyšuje počet neplacených návštěvností a to v poměru 75% placených – 575 osob a 25% neplacených – asi 195 osob.

Graf č. 18: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Technickém muzeu Tatra Kopřivnice v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

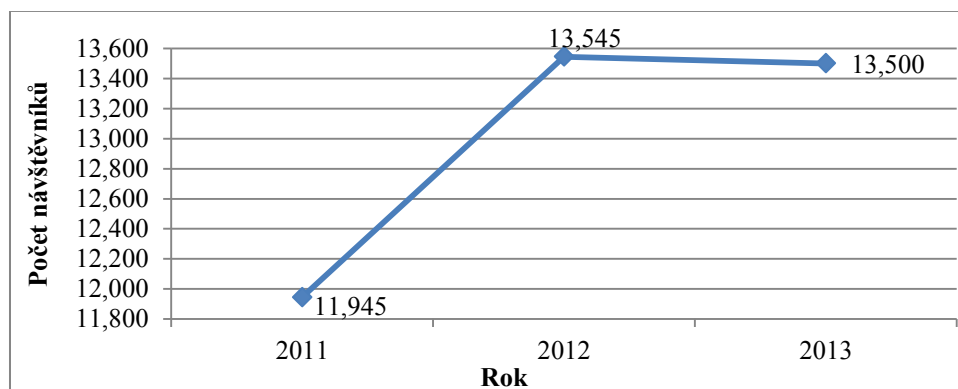
I přes lehce nižší celkový počet návštěvníků, také v roce 2013 byl počet účastníků, kteří si zakoupili vstupenku na prohlídku Technického muzea vyšší – 78% (504 osob) než počet návštěvníků, kteří se účastnili pouze doprovodného kulturního programu – 22% (asi 146 osob).

Pivovar Radegast v Nošovicích

V roce 2012 došlo k nárůstu celkového počtu návštěvníků oproti roku 2011 a to z 11 945 osob v roce 2011 na 13 545 osob v roce 2012 což představuje meziroční nárůst návštěvnosti 13%.

Jak vidíme v níže uvedeném grafu č. 19, v roce 2013 se počet návštěvníků mírně snížil oproti roku 2012 nebo můžeme říci, že se nezměnil, jelikož rozdíl mezi jednotlivými lety je tvořen pouze 4 návštěvníky.

Graf č. 19: Trend vývoje návštěvnosti Pivovaru Radegast v Nošovicích

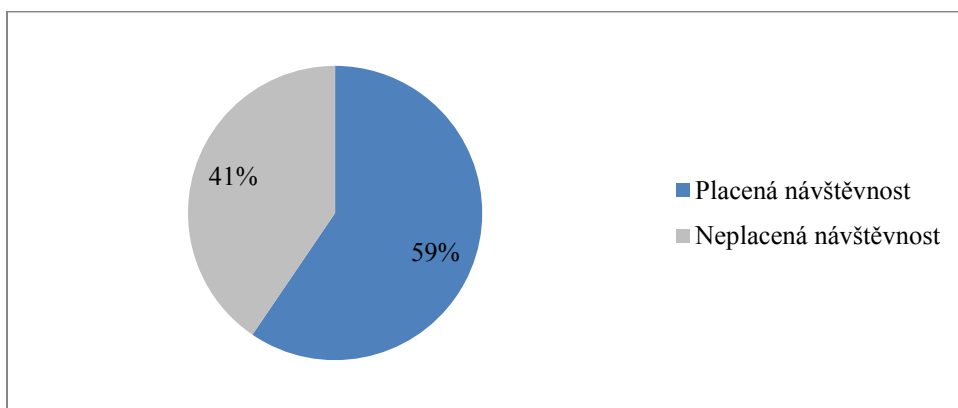

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Jelikož došlo k nárůstu návštěvnosti mezi lety 2011 a 2012 a nadále k mírnému poklesu mezi roky 2012 a 2013, můžeme říci, že trend vývoje návštěvnosti Pivovaru Radegast v Nošovicích je kolísavý.

Celkový odhadovaný počet návštěvníků na akcích Fajneho léta v Pivovaru Radegast stoupá, (doloženo v tabulce č. 19, přílohy) a to z 200 osob v roce 2012 na 250 osob v roce 2013.

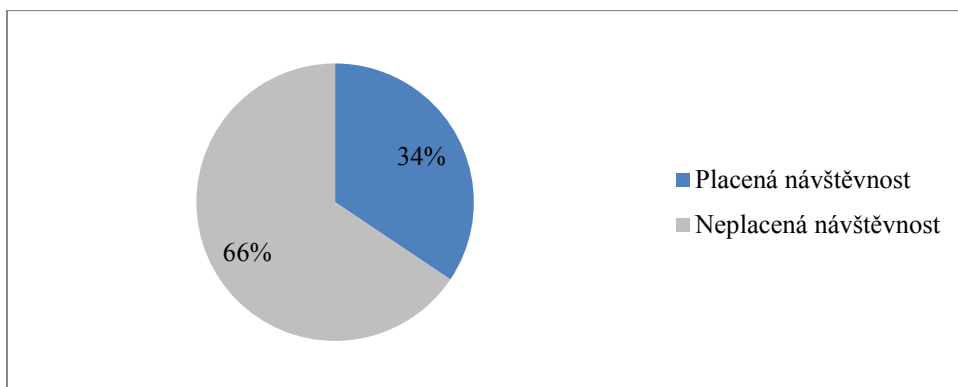
Graf č. 20: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Pivovaru Radegast v Nošovicích v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Jak ukazuje graf č. 20, počet návštěvníků, kteří si v den akce Fajne léto v roce 2012 zaplatili vstupenku na prohlídku pivovaru, byl o něco vyšší než počet návštěvníků, kteří se přišli účastnit pouze doprovodného programu a to v poměru 59% placené (119 osob) a 41% neplacené účasti (asi 91 osob).

Graf č. 21: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Pivovaru Radegast v Nošovicích v roce 2013

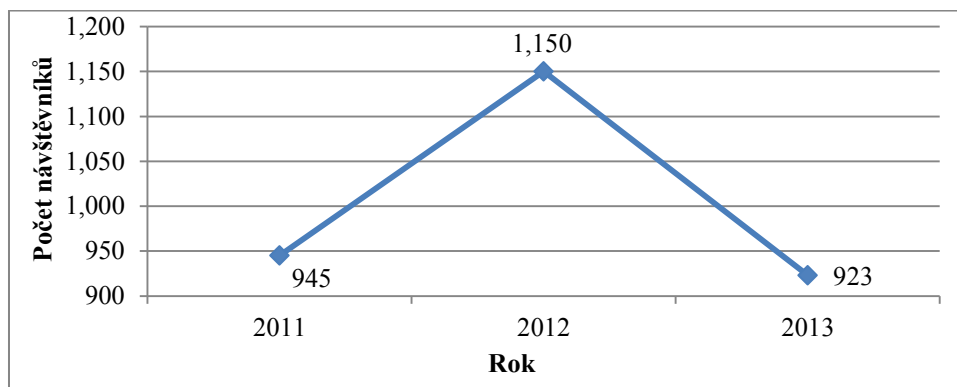
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Vývoj placené návštěvnosti na akci Fajne léto v Pivovaru Radegast je typickým příkladem toho, že návštěvníci, kteří danou atraktivitu již navštívili v předchozím roce, ji v roce 2013 nenavštívili znovu. Během akce Fajne léto v roce 2013 je tedy placená návštěvnost výrazně nižší než návštěvnost neplacená. Pouze 34% účastníků akce (86 osob) zaplatilo také vstupné za prohlídku pivovaru a zbylých 66% účastníků (164 osob) přišlo jen z důvodu realizace doprovodné kulturní akce.

Pevnost MO S-5 „Na Trati“

V pevnosti MO S-5 „Na Trati“ došlo k nárůstu návštěvnosti mezi lety 2011 a 2012 a to z 945 návštěvníků na 1150, což představuje meziroční nárůst o 22%. Jak však můžeme vidět v grafu č. 22, po nárůstu návštěvnosti v roce 2012, dochází opět k poklesu v roce 2013, což mohlo být způsobeno již uvedenou návštěvností daného objektu v roce 2012.

Graf č. 22: Trend vývoje návštěvnosti v Pevnosti MO S-5 „Na Trati“

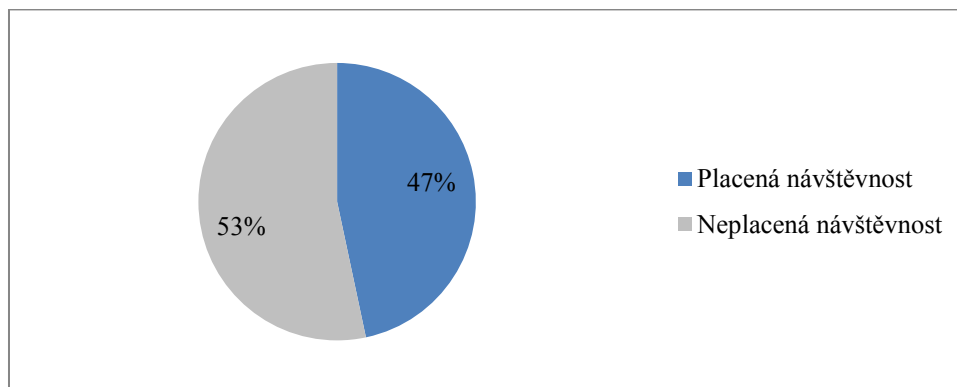

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Trend vývoje návštěvnosti v Pevnosti MO S-5 „Na Trati“ můžeme v tomto případě označit za kolísavý.

Celková odhadovaná návštěvnost akcí Fajneho léta se v obou letech, 2012 i 2013, odhadovala okolo 600 návštěvníků, nedošlo tedy k poklesu ani nárůstu návštěvnosti na těchto akcích.

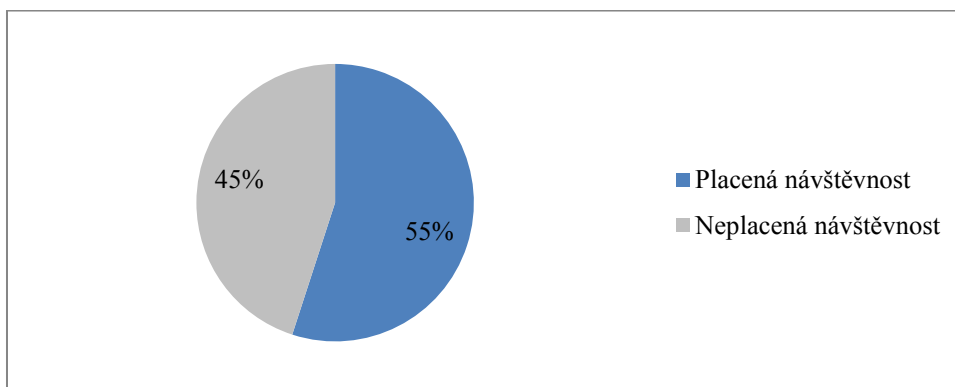
Graf č. 23: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Pevnosti MO S-5 „Na Trati“ v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Jak vidíme v grafu č. 23, v roce 2012 mírně převažoval počet návštěvníků, kteří se účastnili pouze kulturního programu akce Fajne léto, nad počtem návštěvníků, kteří si zakoupili vstupenku na prohlídku pevnosti a to v poměru 53% neplacené (320 osob) a 47% placené návštěvnosti (280 osob).

Graf č. 24: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Pevnosti MO S-5 „Na Trati“ v roce 2013

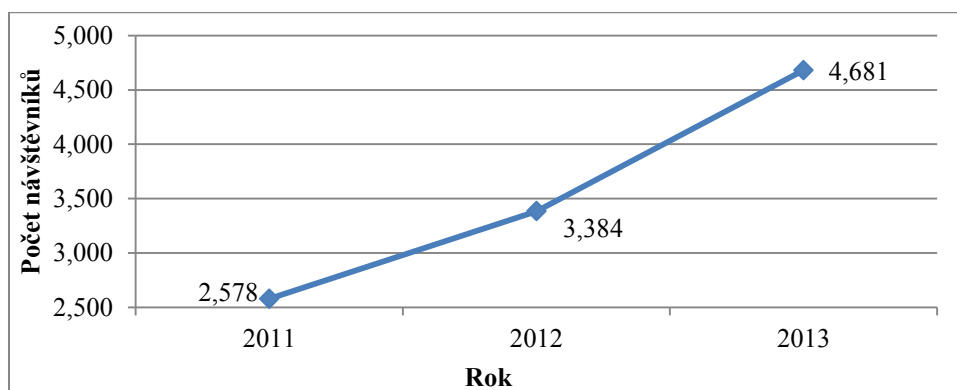
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Naopak v roce 2013 je podíl placených návštěvností o něco vyšší, než podíl neplacených, což dokazuje graf č. 24, který zobrazuje, že 55% návštěvníků, což je 330 osob, si zaplatilo také prohlídku objektu a 45% (270 osob) se účastnilo pouze doprovodného kulturního programu akce Fajne léto.

Úzkokolejná dráha Osoblaha – Třemešná.

Ke zvyšování celkové návštěvnosti v jednotlivých letech dochází také na úzkokolejně trati Osoblaha - Třemešná. Mezi lety 2011 a 2012, kdy započala realizace projektu, dochází k meziročnímu nárůstu návštěvnosti o 31% a to z 2578 osob na 3384 návštěvníků. Růst návštěvnosti pokračuje také v roce 2013, kdy počet návštěvníků dosáhl 4681 osob, jak je vidět v grafu č. 25.

Graf č. 25: Trend vývoje návštěvnosti na Úzkokolejně dráze Osoblaha – Třemešná

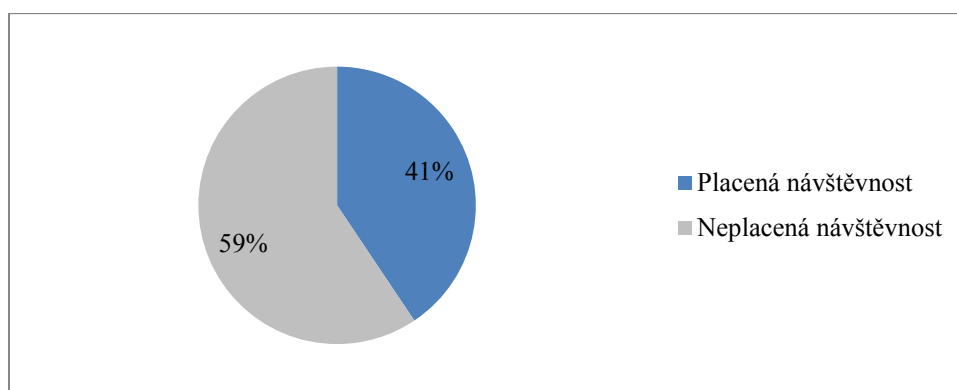

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Trend vývoje návštěvnosti na Úzkokolejně dráze Osoblaha – Třemešná tak můžeme označit jednoznačně za rostoucí.

Odhadovaný počet celkové návštěvnosti akcí Fajneho léta však mírně klesá. Z asi 500 návštěvníků akce v roce 2012 klesl jejich počet na asi 400 osob v roce 2013. Důvodem může být nepřízeň počasí či návštěva této atraktivity již v minulém roce.

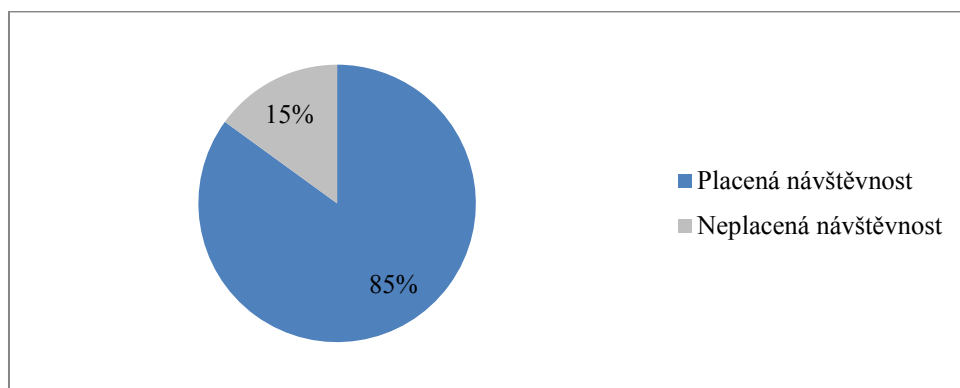
Graf č. 26: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta na Úzkokolejně dráze Osoblaha – Třemešná v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Také poměr placené a neplacené návštěvnosti v roce 2012 není moc uspokojivý. Pouze 41% návštěvníků, 203 osob, si zakoupilo jízdenku na projížďku v úseku Osoblaha – Třemešná, zbylých 59% návštěvníků, 297 osob, se účastnilo jen doprovodného programu.

Graf č. 27: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta na Úzkokolejně dráze Osoblaha – Třemešná v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

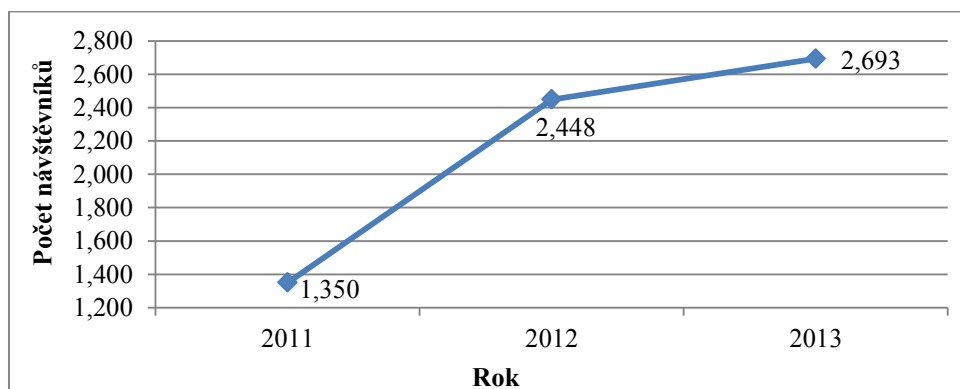
Obrat však nastává v roce 2013, kdy počet placených návštěvností významně převyšuje počet neplacených. Z grafu č. 27 tak můžeme vyčíst, že celých 85 % návštěvníků (340 osob) si zaplatilo projížďku vlakem po úzkokolejně dráze v úseku Osoblaha – Třemešná a jen 15% (60 osob) se účastnilo pouze doprovodného kulturního programu.

Kosárna v Karlovicích

V Kosárně v Karlovicích stoupl počet návštěvníků mezi lety 2011 a 2012 z 1350 na 2448, což představuje meziroční nárůst návštěvnosti o 81%.

Zvyšující se počet návštěvníků nám ukazuje graf č. 28, ve kterém vidíme nárůst mezi lety 2011 a 2012 a také pokračování zvyšující se návštěvnosti v roce 2013 na 2693 návštěvníků. Trend vývoje počtu návštěvníků je jednoznačně rostoucí.

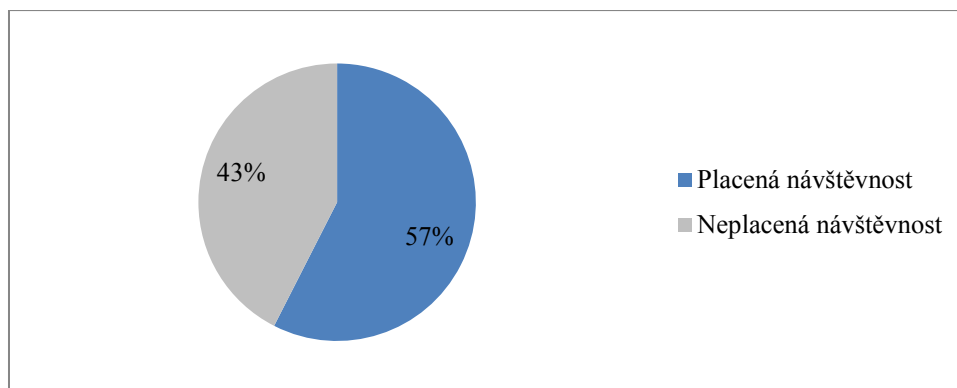
Graf č. 28: Trend vývoje návštěvnosti v Kosárně v Karlovicích

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Odhadovaný celkový počet návštěvníků akcí Fajneho léta v Kosárně v Karlovicích je v obou sledovaných letech přibližně stejný a to okolo 400 návštěvníků.

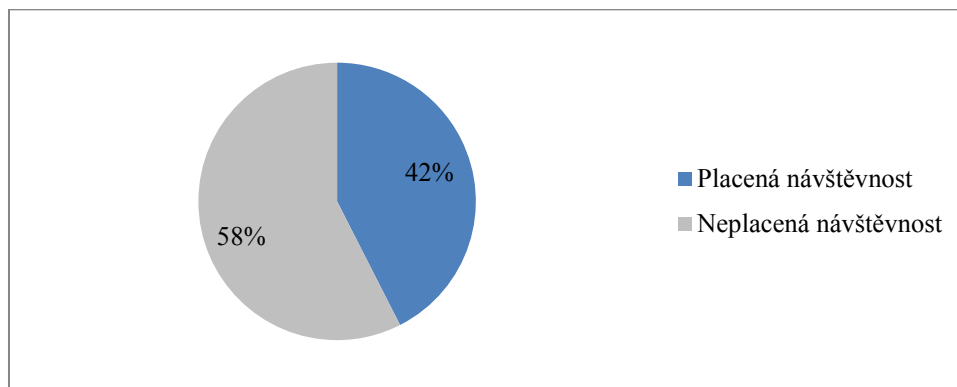
Graf č. 29: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Kosárně v Karlovicích v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

V roce 2012 převažoval podíl placených návštěvností nad neplacenými a to v poměru 57% placených (230 osob) a 43% neplacených návštěvností (170 osob).

Graf č. 30: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Kosárně v Karlovicích v roce 2013

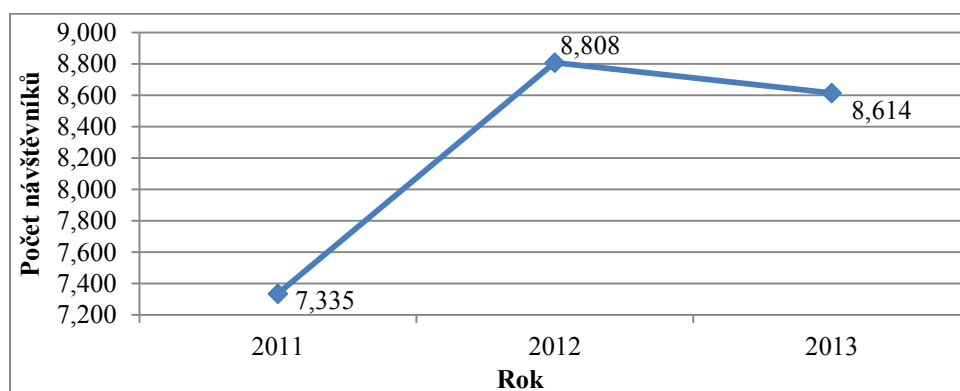
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Naopak tomu však bylo v roce 2013, kdy si vstup do Kosárny v den akce Fajneho léta zaplatilo pouze 42% návštěvníků, zastoupeno 170 osobami, a 58% návštěvníků, 230 osob, se účastnilo pouze doprovodného kulturního programu.

Areál ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky

V areálu ČS. opevnění v Hlučíně – Darkovičkách počet návštěvníků mezi roky 2011 a 2012 stoupl ze 7 335 osob na 8 808, což představuje meziroční nárůst návštěvnosti o 20%. V roce 2013 počet návštěvníků opět lehce klesá oproti roku 2012 a to na 8 614 osob. Nárůst počtu návštěvníků mezi lety 2011 a 2012 můžeme vidět i v grafu č. 31, stejně jako následovný mírný pokles návštěvnosti v roce 2013.

Graf č. 31: Trend vývoje návštěvnosti v Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky

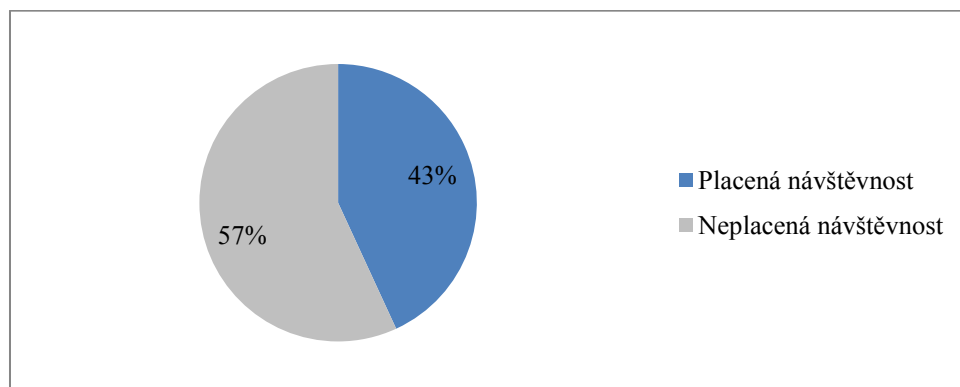

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Vzhledem k růstu návštěvnosti v roce 2012 a jeho mírnému poklesu v roce 2013, můžeme označit trend vývoje návštěvnosti v Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky jako kolísavý.

Celkový odhadovaný počet účastníků na akcích Fajného léta v Areálu ČS. opevnění zaznamenal pokles a to z asi 1600 osob v roce 2012 na asi 1000 osob v roce 2013.

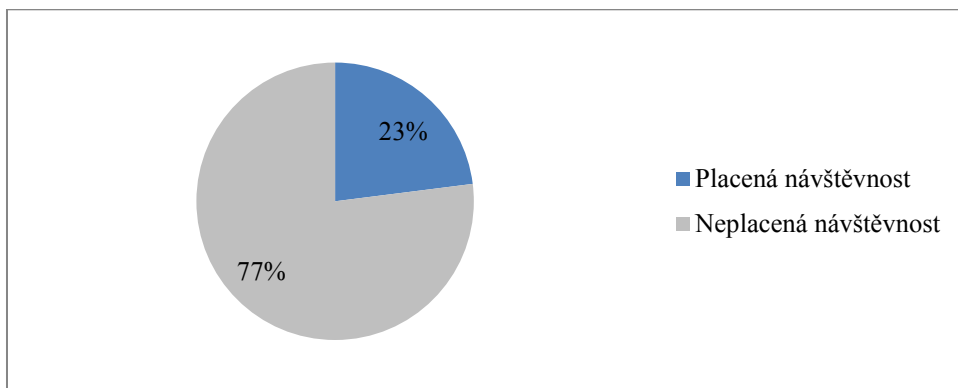
Graf č. 32: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajného léta v Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Ve výše vyobrazeném grafu č. 32 vidíme, že počet návštěvníků, kteří se přišli jen pobavit na kulturní program akce - 57% účastníků, což je 910 osob, převahuje počet účastníků, kteří si zaplatili vstup do samotného objektu – 43%, 690 osob.

Graf č. 33: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky v roce 2013

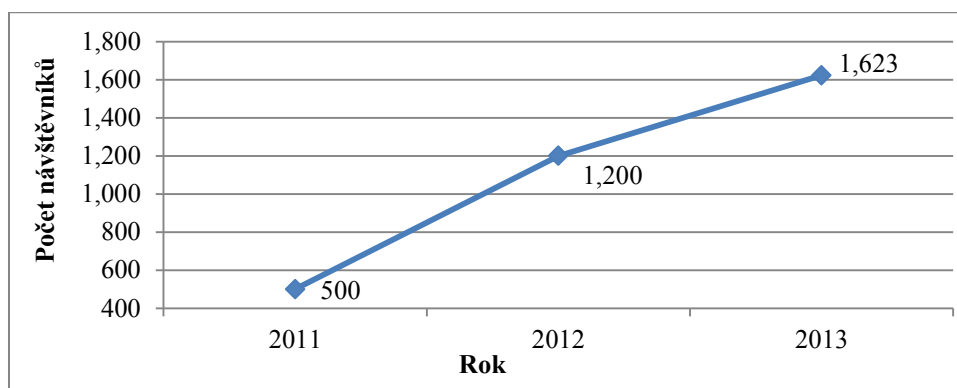
Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

K ještě hlubšímu poklesu placené návštěvnosti došlo v roce 2013, kdy si z odhadovaného počtu 1000 návštěvníků pouze 230, což je 23%, zakoupilo vstupenku na prohlídku atraktivity a zbylých 77%, asi 770 osob, se účastnilo pouze doprovodného kulturního programu.

Areál vodního mlýna Wesselsky

Celkový počet návštěvníků Areálu vodního mlýna Wesselsky stoupá a to z 500 osob v roce 2011 na 1200 osob v roce 2012, což představuje meziroční růst 140%. Stoupající návštěvnost areálu mlýna Wesselsky je typickým příkladem účinku marketingových aktivit. I v roce 2013 návštěvnost mlýna Wesselsky nadále stoupala a dosáhla tak počtu 1623 návštěvníků, jak ukazuje graf č. 34.

Graf č. 34: Trend vývoje návštěvnosti v Areálu vodního mlýna Wesselsky

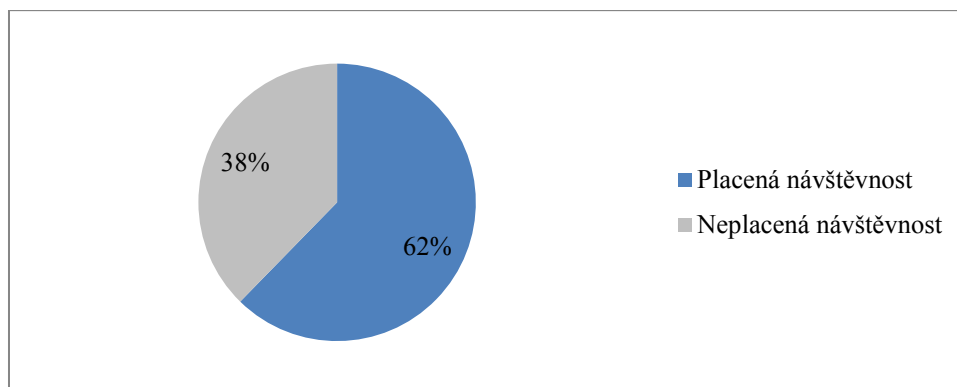

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Jak vidíme ve výše uvedeném grafu, trend vývoje počtu návštěvníků v Areálu vodního mlýna Wesselsky je jasně rostoucí.

Spolu s celkovou návštěvností mlýna Wesselsky, roste také návštěvnost akcí Fajneho léta. V roce 2012 akci navštívilo okolo 260 osob, v roce 2013 je odhadovaný počet návštěvníků asi 300 osob.

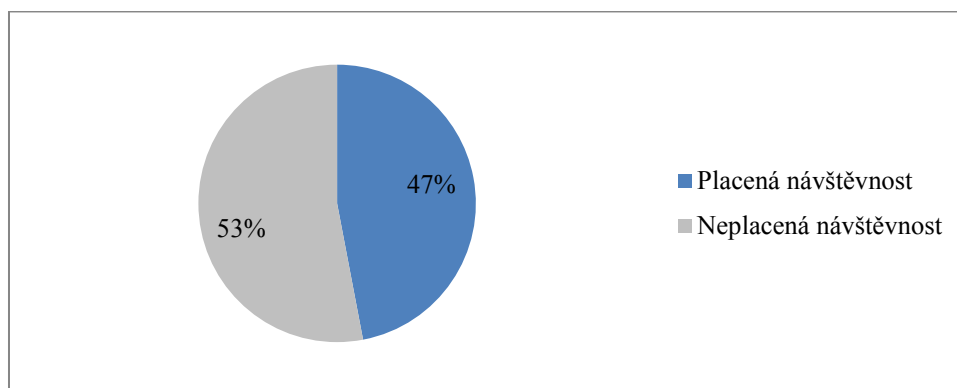
Graf č. 35: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Areálu vodního mlýna Wesselsky v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

V roce 2012 na akci Fajne léto převyšovala placená návštěvnost neplacenou a to v podílu 62% účastníků (162 osob), kteří si zakoupili vstupenku na prohlídku mlýna a 38% (asi 98 osob), kteří se účastnili pouze doprovodného programu.

Graf č. 36: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta v Areálu vodního mlýna Wesselsky v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

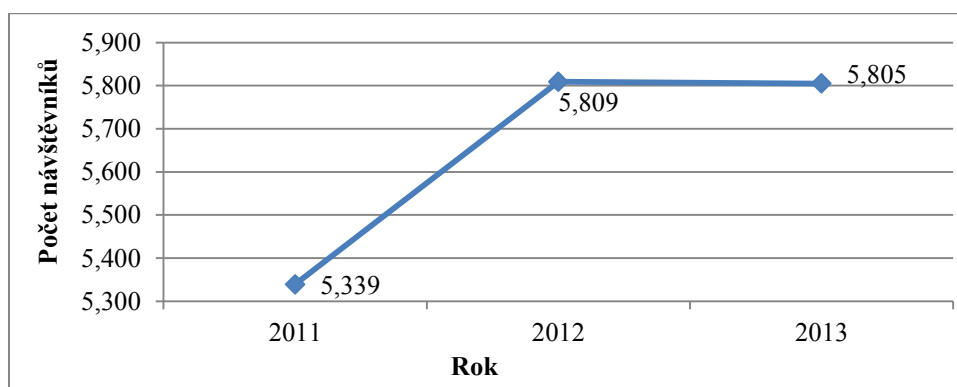
Dle grafu č. 36 vidíme, že v roce 2013 podíl placených návštěv poklesnul a byl dokonce nižší, než podíl návštěv neplacených a to v poměru 47% placených (141 osob) a 53% neplacených (159 osob).

Vagonářské muzeum ve Studénce

Ve vagonářském muzeu docházelo k mírnému nárůstu návštěvnosti mezi lety 2011 a 2012 a to z 5 339 osob na 5 809 osob, což tvoří 9% meziroční nárůst počtu návštěvníků. Poté následoval mírný pokles v roce 2013 na 5 805 osob, tedy o 5 osob méně než v roce 2012.

Údaje jsou zobrazeny také v uvedeném grafu č. 37. Vidíme zde rozdíl v návštěvnosti mezi lety 2011 a 2012 a nepatrný pokles v roce 2013.

Graf č. 37: Trend vývoje návštěvnosti ve Vagonářském muzeu ve Studénce

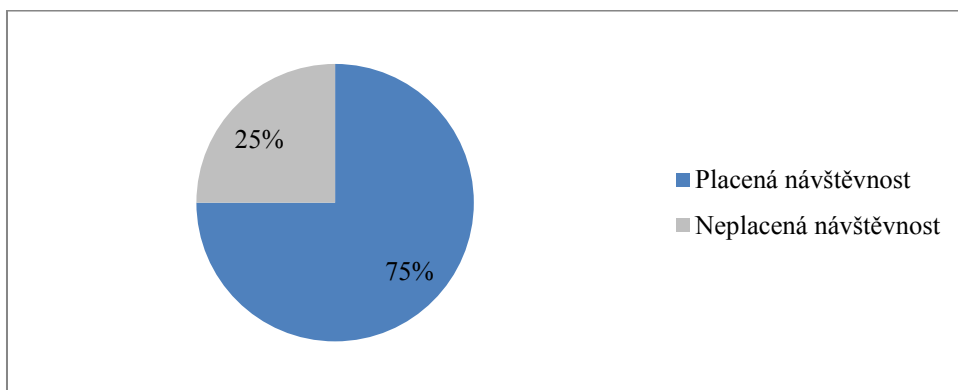

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Trend vývoje návštěvnosti ve Vagonářském muzeu ve Studénce můžeme vzhledem k uvedeným počtům návštěvníků označit jako kolísavý.

Celkový odhadovaný počet návštěvníků akcí Fajneho léta byl v obou ročnících odhadován přibližně stejně – okolo 500 účastníků.

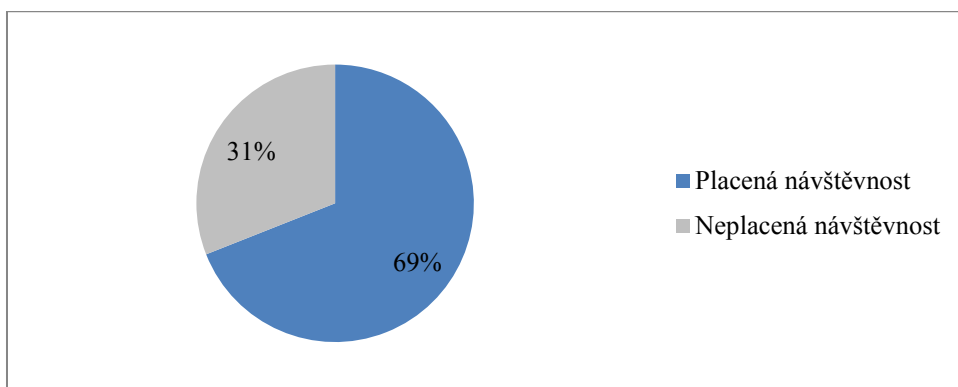
Graf č. 38: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta ve Vagonářském muzeu ve Studénce v roce 2012

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

V prvním ročníku akce, tedy v roce 2012, přesahoval počet návštěvníků, kteří si zaplatili také prohlídku vagonářského muzea, počet návštěvníků, kteří se přišli účastnit jen kulturního doprovodu. Jednalo se tedy o 75% placené návštěvnosti (375 osob) a 25% neplacené návštěvnosti (125 osob).

Graf č. 39: Poměr placené a neplacené návštěvnosti akcí Fajneho léta ve Vagonářském muzeu ve Studénce v roce 2013

Zdroj: AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*. Vlastní zpracování.

Taktéž v roce 2013 převažuje na akci Fajne léto ve vagonářském muzeu počet placených návštěv a to 69% (345 osob), nad neplacenými, tvořenými 31% návštěvníků, což je okolo 155 osob.

4.2. Celkové zhodnocení úspěšnosti projektu

Celkový trend vývoje návštěvnosti objektů Stezky technický atraktivit je rostoucí, počet návštěvníků tedy každým rokem stoupá. Jak již bylo uvedeno výše, tento vývoj návštěvnosti je ve velké míře ovlivněn souběžně probíhajícími projekty v Dolní oblasti Vítkovic a Landek Parku. Avšak i pokud nezapočítáme návštěvnost těchto dvou atraktivit, počet návštěvníků je i v tomto případě rostoucí, i když nedosahuje tak vysokých hodnot.

Po vyhodnocení celkového počtu návštěvníků za sledované roky 2011 – 2013 v jednotlivých atraktivitách bylo zjištěno, že u větší poloviny objektů převládá rostoucí trend vývoje návštěvnosti, konkrétně u sedmi, a pět objektů má kolísavý trend vývoje návštěvnosti, to znamená, že v prvním roce realizace projektu – 2012 celková návštěvnost dané atraktivity vzrostla oproti předchozímu roku, kdy projekt nebyl realizován, ale v roce 2013 návštěvnost opět lehce poklesla oproti roku 2012.

Při hodnocení celkové odhadované návštěvnosti akcí Fajneho léta bylo dosaženo závěru, že počet odhadovaných návštěvníků v roce 2013 mírně poklesl oproti roku 2012 a to z 6365 návštěvníků v roce 2012 na 6226 návštěvníků v roce 2013. Pokles je mírný a mohl být způsoben především nepříznivým počasím, které akce Fajneho léta v roce 2013 provázelo.

V rámci hodnocení vývoje celkové odhadované návštěvnosti v jednotlivých atraktivitách bylo tedy zjištěno, že v případě šesti atraktivit došlo k nárůstu celkové odhadované návštěvnosti v roce 2013 oproti roku 2012, u tří objektů navštívilo akci Fajne léto odhadově stejný počet účastníků v obou letech a u tří atraktivit došlo k poklesu návštěvnosti ve dne realizace akce.

Co se týče celkové placené návštěvnosti ve dnech konání akcí Fajneho léta, v roce 2013 došlo k jejímu mírnému poklesu oproti roku 2012. Tento pokles byl očekávaný, jelikož je jen přirozeným jednáním občanů, kteří navštívili dané atraktivity v roce 2012 či během obou let kdy projekt probíhal a nezakoupili si tedy vstup do daných atraktivit znovu ve dnech Fajneho léta roce 2013.

Při realizace vyhodnocení placené návštěvnosti v jednotlivých objektech Techno trasy bylo dospěno k závěru, že přesně u poloviny, tedy u šesti atraktivit placená návštěvnost ve dnech Fajneho léta v roce 2013 vzrostla oproti roku 2012 a u šesti z nich poklesla.

Celkově lze tedy říci, že počet návštěvníků technických atraktivit, které jsou zapojeny do projektu Stezka technických atraktivit a jsou tak součástí Techno trasy, narůstá a realizaci projektu lze tedy dosud považovat za úspěšnou.

5. Závěr

Regionální politika využívá veškerých dostupných možností pro rozvoj daného regionu. Jednou z těchto možností může být cestovní ruch, který se stává stále důležitější hospodářskou aktivitou mnoha zemí a regionů. Cestovní ruch je důležitý hlavně proto, že zahrnuje mnoho různých odvětví, jako jsou nejen pohostinství a ubytovací služby ale také stavebnictví, doprava anebo kultura. Rozvojem cestovního ruchu tak dosahujeme rozvoje i v ostatních odvětvích.

Moravskoslezský kraj neoplývá mnoha příležitostmi jak přilákat turisty. Není zde množství přírodních krás, ani mnoho historických monumentů jako jsou hrady či zámky. Můžeme se však pochlubit množstvím industriálních památek, jež mnoho z nich jsou unikátními příklady svého druhu. Právě tyto historické technické objekty představují bohatství našeho kraje a mohou být využity jak pro rozvoj cestovního ruchu a přilákání turistů, tak pro rozvoj celého regionu.

Možnostem využití technických památek jako jedním z faktorů rozvoje cestovního ruchu byla věnována i tato diplomová práce. Teoretická část se podrobněji věnovala regionálnímu rozvoji a regionální politice, jejím cílům, nástrojům, financování apod. Následně byla popsána problematika cestovního ruchu, jeho organizační zabezpečení v Evropské Unii i v České republice z pohledu regionálního rozvoje. Jedním ze subjektů, které mají tuto problematiku na starost, jsou regionální rozvojové agentury, realizující projekty pro rozvoj regionu. Další část práce se zabývala Techno trasou, jenž je produktem projektu Stezka technických atraktivit, realizovaným Agenturou pro regionální rozvoj v Ostravě. Tato kapitola byla věnována základnímu popisu projektu, bylo vymezeno všech dvanáct technických atraktivit, které jsou součástí této virtuální stezky. Díky spolupráci s Agenturou pro regionální rozvoj byl možný přístup k interním materiálům o projektu, a mohly tak v této práci být uvedeny informace o dalších částech projektu jako je propagace či rozpočet a finanční zabezpečení projektu.

Hlavním cílem projektu je propagace a zvyšování návštěvnosti technických atraktivit zapojených do projektu, ale nikoliv jako jednotlivých objektů, ale jako ucelené virtuální stezky technických atraktivit. Projekt je financován z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko a tyto finanční prostředky byly použity především na propagační materiály, na realizaci doprovodného kulturního programu Fajne léto a také na školení průvodců jednotlivých atraktivit, aby při svém výkladu nepropagovali pouze danou technickou památku, ale Techno trasu jako celek. Za tímto účelem byla realizována také

soutěž o sbírání razítek do cestovních pasů při návštěvách jednotlivých partnerů Technotras, která také přispívá k návštěvě všech objektů zapojených do projektu.

Cílem, kterým se zabývá praktická a poslední kapitola diplomové práce, bylo vyhodnotit efektivnost realizace produktu Techno trasa. Sledováním a porovnáváním návštěvnosti atraktivit zapojených do Techno trasy bylo možno vyhodnotit, zda projekt přispívá k pozitivnímu vývoji počtu návštěvníků a zda má tak kladný vliv na rozvoj cestovního ruchu a regionálního rozvoje v Moravskoslezském Kraji. Podle výsledku vyhodnocení lze říci, že realizací projektu dochází ke zviditelnění technických památek v Moravskoslezském kraji a tím se zvyšuje jejich návštěvnost, čímž se naplňují cíle projektu a tak i této diplomové práce.

Seznam zdrojů

Použitá literatura:

1. INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch*. Praha: Oeconomica, 2009. 122 s, str. 107. ISBN 978-80-245-1569-4.
2. KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s, str. 79. ISBN 978-80-210-4761-7.
3. KREJČÍ, Tomáš a kol. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.
4. MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB – TUO, 2006, 1000 s. ISBN 80-248-1117-0.
5. NOVACKÁ, Ludmila. *Cestovní ruch a Evropská unie*. Praha: UJAK Praha, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7452-016-7.
6. STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009, 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
7. WOKOUN a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
8. ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 174 s. ISBN 80-210-2767-3.

Použité elektronické zdroje:

9. ASTRONOMICKÉ CESTOVÁNÍ. *Technické muzeum Tatra Kopřivnice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.astrocesty.eu/lokality/detail/technicke-muzeum-tatra-koprivnice.html>.
10. BESKYDY. *Pivovar Radegast Nošovice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.beskydy.cz/content/beskydy-technicke-zajimavosti-vyznamne-stavby-pivovar-radegast-nosovice.aspx>.
11. BOHUMÍN. *Pěchotní srub MO – S5 Na trati* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mesto-bohumin.cz/index.php?sekce=1&rubrika=2&clanek=1085&lang=cz>.

12. BUSINESSINFO. *Regionální rozvojové agentury* [online]. [cit. 2014-06-02].
Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-rozvojove-agentury-1876.html>.
13. CZECHTOURISM. *Statut* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.czechtourism.cz/informace-o-czechtourism/statut/>.
14. ČARA. *Čara* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.cara.cz/>.
15. DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Multifunkční aula GONG, Dolní Vítkovice* [online].
[cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.doln oblastvitkovice.cz/36/cs/node/2482>.
16. DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Navštivte Dolní Vítkovice a Landek Park* [online].
[cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.doln oblastvitkovice.cz/default/file/download/id/16084/inline/1>.
17. DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Prostor U6* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z
WWW: <http://www.doln oblastvitkovice.cz/default/file/download/id/16083/inline/1>.
18. DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE. *Projekt - Nové Vítkovice* [online]. [cit. 2014-11-02].
Dostupný z WWW: <http://www.doln oblastvitkovice.cz/36/cs/node/1960>.
19. DŮL MICHAL. *Historie* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.dul-michal.cz/historie/>.
20. DŮL MICHAL. *Prohlídková trasa* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.dul-michal.cz/prohlidkova-trasa/>.
21. EJESENIKY. *Kosárka Karlovice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW:
<http://www.ejeseniky.com/turistika/muzea/kosarna-karlovice>.
22. ETAG. *Missions* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.etag-euro.org/mission.asp#aboutus>.
23. EUROPEAN TRAVEL COMMISSION. *About ETC* [online]. [cit. 2014-02-02].
Dostupný z WWW: <http://etc-corporate.org/about1/about-etc>.
24. EUROPEAN TRAVEL COMMISSION. *Aims and objectives* [online]. [cit. 2014-02-02].
Dostupný z WWW: <http://etc-corporate.org/about1/aims-and-objectives>.
25. EUROSOP.CZ. *Systém správního členění v rámci regionální politiky EU* [online].
[cit. 2014-21-01]. Dostupný z WWW: <https://www.euroskop.cz/8642/sekce/system-spravniho-cleneni-v-ramci-regionalni-politiky-eu/>.
26. EVROPSKÁ KOMISE. *Podpora evropského cestovního ruchu* [online]. 2012 [cit. 2014-30-01]. Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/index_cs.htm.

27. EVROPSKÝ PARLAMENT. *Cestovní ruch v Evropské unii* [online]. 2012 [cit. 2014-30-01]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20120921STO51990/html/Cestovn%C3%AD-ruch-v-Evropsk%C3%A9-unii>.
28. HASIČSKÉ MUZEUM MĚSTA OSTRAVY. *O muzeu* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=1721>.
29. KUDY Z NUDY. *Vodní mlýn Wesselsky v Loučkách* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivita-a-akce/Aktivita/Vodni-mlyn-Wesselsky-v-Louckach.aspx>.
30. LANDEK PARK. *Expozice* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.landekpark.cz/57/cs/node/2823>.
31. LANDEK PARK. *Landek Park* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: www.landekpark.cz/57/cs/node/2823.
32. METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Akteři regionální politiky* [online]. [cit. 2014-27-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>.
33. METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Pojetí regionální politiky* [online]. [cit. 2014-26-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/pojeti-regionalni-politiky.html>.
34. METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Regionální rozvoj* [online]. [cit. 2014-26-01]. Dostupný z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>.
35. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Cestovní ruch* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>.
36. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na>.
37. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Ministerstvo* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo>.
38. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní program podpory cestovního ruchu* [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-%282010-201>.

39. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Regionální politika* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>.
40. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionální politiky ČR na roky 2007-2013* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>.
41. PRÁVNÍ PŘEDPISY. *Zákon o podpoře regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW: http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2000/248000/Sb_248000_-----_.php.
42. SAK STUDÉNKA. *Muzeum* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.sak-studenka.cz/index.php/kultura-2/muzeum>.
43. SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM. *Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.szm.cz/rubrika/43/expozicni-arealy/areal-cs-opevneni-hlucin-darkovicky/expozice.html>.
44. SLEZSKÉ ZEMSKÉ DRÁHY A OSOBLAŽSKO. *Historie* [online]. [cit. 2014-13-02]. Dostupný z WWW: <http://www.osoblazsko.com/historie>.
45. STRUKTURALNÍ FONDY. *Nezpůsobilé výdaje (neuznatelné náklady)* [online]. [cit. 2014-26-02]. Dostupný z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/N/Nezpusobile-vydaje-%28neuznatelne-naklady%29>.
46. TECHNO TRASA. *Industriální atraktivity v Moravskoslezském kraji* [online]. [cit. 2014-10-02]. Dostupný z WWW: <http://technotrasa.msregion.cz/cz/industrialni-atraktivity-v-moravskoslezskem-kraji-25366/>.
47. VSETÍN, OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA. *Způsobilé a nezpůsobilé výdaje projektů* [online]. [cit. 2014-26-02]. Dostupný z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/zpusobile-a-nezpusobile-vydaje-projektu/d-485375/p1=17227>.

Ostatní zdroje:

48. AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Elektronická žádost Benefit 7 – finální verze žádosti*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011. 77 s.
49. AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Dokument pro finanční a ekonomické hodnocení projektu Stezka technických atraktivit*. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, 2011, 46 s.
50. AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interní materiály*.

Seznam zkratek

DOV – Dolní oblast Vítkovic

ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)

ESF – Evropský sociální fond (European Social Fund)

ETC – European Travel Commision

EU – Evropská unie

HDP – Hrubý domácí produkt

IOP – Integrovaný operační program

NSRR – Národní strategický referenční rámec

NUTS - La nomenclature des unités teritoriales statistiques

OPD – Operační program Doprava

OPLZZ – Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OPPI – Operační program Podnikání a inovace

OP TP – Operační program Technická pomoc

OP VaVpI – Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

OPVK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OPŽP – Operační program Životní prostředí

SOZS – Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

WTO – Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. 4. 2014

.....
Bc. Eva Dušková

Seznam příloh

1. Tabulka č. 7: Celková návštěvnost objektů Stezky technických atrakтивit
2. Tabulka č. 8: Celková návštěvnost akcí Fajne léto
3. Tabulka č. 9: Celková návštěvnost Dolu Michal v jednotlivých letech
4. Tabulka č. 10: Návštěvnost akce Fajne léto v Dole Michal
5. Tabulka č. 11: Celková návštěvnost Landek Parku a DOV v jednotlivých letech
6. Tabulka č. 12: Návštěvnost akce Fajne léto v Landek Parku
7. Tabulka č. 13: Návštěvnost akce Fajne léto v DOV
8. Tabulka č. 14: Celková návštěvnost Hasičského muzea města Ostravy v jednotlivých letech
9. Tabulka č. 15: Návštěvnost akce Fajne léto v Hasičském muzeu města Ostravy
10. Tabulka č. 16: Celková návštěvnost Technického muzea Tatra Kopřivnice v jednotlivých letech
11. Tabulka č. 17: Návštěvnost akce Fajne léto v Technickém muzeu Tatra Kopřivnice
12. Tabulka č. 18: Celková návštěvnost Pivovaru Radegast v Nošovicích v jednotlivých letech
13. Tabulka č. 19: Návštěvnost akce Fajne léto v Pivovaru Radegast v Nošovicích
14. Tabulka č. 20: Celková návštěvnost Pevnosti MO S-5 „Na Trati“ v jednotlivých letech
15. Tabulka č. 21: Návštěvnost akce Fajne léto v Pevnosti MO S-5 „Na Trati“
16. Tabulka č. 22: Celková návštěvnost Úzkokolejné dráhy Osoblaha – Třemešná v jednotlivých letech
17. Tabulka č. 23: Návštěvnost akce Fajne léto na Úzkokolejné dráze Osoblaha – Třemešná
18. Tabulka č. 24: Celková návštěvnost Kosárny v Karlovicích v jednotlivých letech
19. Tabulka č. 25: Návštěvnost akce Fajne léto v Kosárně v Karlovicích
20. Tabulka č. 26: Celková návštěvnost Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky v jednotlivých letech
21. Tabulka č. 27: Návštěvnost akce Fajne léto v Areálu ČS. opevnění Hlučín – Darkovičky
22. Tabulka č. 28: Celková návštěvnost Areálu vodního mlýna Wesselsky v jednotlivých letech
23. Tabulka č. 29: Návštěvnost akce Fajne léto v Areálu vodního mlýna Wesselsky
24. Tabulka č. 30: Celková návštěvnost Vagonářského muzea ve Studénce v jednotlivých letech
25. Tabulka č. 31: Návštěvnost akce Fajne léto ve Vagonářském muzeu ve Studénce